

Výroční zpráva

MORAVSKÁ
ZEMSKÁ
KNIHOVNA

Vydala Moravská zemská knihovna v Brně v roce 2016

Redakce: Tomáš Kubíček, Petra Žabičková, Petr Žabička, Jitka Machová, Zdenka Machková, Soňa Šinclová,
Romana Macháčková, Daniela Soldánová, Soňa Dresslerová, Tomáš Prachař, Eva Fukarová,
Přemysl Kachlík, Veronika Kašpárková, Michal Škop, Ludmila Pohanková, Eva Tauwinklová,
Radka Chlupová, Věra Jelínková, Michal Indrák, Jiří Dufka, Hana Glombová, Jindra Pavelková

Sazba: Studio a tiskárna LUK

ISBN 978-80-7051-215-9

OBSAH:

Rok 2015 v Moravské zemské knihovně v Brně	5
Úvodník	5
Moravská zemská knihovna v Brně.....	7
Centrální portál knihoven je výzva	8
Národní digitální knihovna v prvním roce udržitelnosti	10
Slavnostní otevření nových prostor americké knihovny InfoUSA v Moravské zemské knihovně v Brně	12
Nová akvizice v historickém fondu MZK v Brně	13
17 let projektu Česká knihovna.....	14
Prezentace české knižní kultury na zahraničních knižních veletrzích.....	19
Soustředěný pohled Očí Brna.....	22
Galerie Moravské zemské knihovny a výstava fotografií prof. Andrewa Lasse: Dotyky věcí	25
Hospodářská činnost organizace v roce 2015	26
Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím	29
Základní činnosti organizace v roce 2015	32
Služby uživatelům	32
Správa, zpracování a zpřístupnění fondů.....	34
Služby knihovnám.....	36
Regionální funkce	36
Vzdělávání knihovníků.....	36
Česká knihovna a Zahraniční knihovna.....	37
Výzkum a vývoj	38
Koncepce výzkumu, vývoje a inovací na období 2010–2015	38
Řešené projekty	38
Projekty programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI).....	38
Evropské projekty.....	41
Výzkumné záměry řešené v rámci Institucionální podpory vědy a výzkumu dlouhodobého konceptního rozvoje výzkumné organizace.....	41
Program Ministerstva kultury Veřejné informační služby knihoven (VISK)	42
Kulturní aktivity	46
Publikační aktivity a vystoupení na konferencích	53
Organizační struktura	60

ROK 2015 V MORAVSKÉ ZEMSKÉ KNIHOVNĚ V BRNĚ

ÚVODNÍK

Milé čtenářky, milí čtenáři,

v povídce Babylonská knihovna uvádí Jorge Louis Borges, jenž byl ředitelem Národní knihovny v Buenos Aires, jako první axioma, že knihovna je věčná. Není však věčná sama od sebe. Její věčnost je třeba zajistit. V důsledku to znamená, že knihovna žije v neustálé proměně. Některé změny jsou viditelné, některé jsou skryté. Jejich společným účelem však je, aby knihovna zachovala svoje funkce, díky nimž jako společenská instituce existuje a díky nimž je potřebnou a nenahraditelnou.

Moravská zemská knihovna se v uplynulém roce snažila tento základní předpoklad naplnit ve všech oblastech své činnosti. Jako paměťová instituce získala v rámci akvizice řadu přírůstků do historického fondu, z nichž zmiňme alespoň vzácné vydání Bible kutnohorské či významné rozšíření fondu komenian, sbírky, která je knihovnou budována už od počátku 20. století. Jako instituce spravující konzervační fond se zasadila o jeho zpracovávání a uchování. Jako výzkumné pracoviště nejenom završila práci na několika projektech Národní kulturní identity, ale zároveň zahájila přípravu dalších.

Mezi odbornou veřejností sledované činnosti knihovny, které určují její pozici v knihovnickém systému České republiky, patřily práce na realizaci jednoho z nejdůležitějších nástrojů, které budou modelovat budoucí podobu knihovnické práce. Tímto nástrojem se má stát Centrální portál knihoven. Moravská zemská knihovna převzala v roce 2015 odpovědnost za přípravu jeho pilotní verze.

Souběžně jsme v roce 2015 vstoupili do prvního roku udržitelnosti projektu Národní digitální knihovny. Přechod do nového režimu bylo třeba koordinovat s Národní knihovnou České republiky

a v rámci nové situace bylo nutné rovněž nově definovat základní úkoly druhé fáze projektu, které měly zohlednit kvalitativní požadavky na strukturalizaci obsahu knihovního fondu. Výsledkem se stal návrh strategie digitalizace, který by měl určit podobu práce na digitalizaci knihovnických dokumentů a uchování obsahu národního písemného dědictví.

Knihovna je však současně veřejným prostorem, který musí pružně reagovat na potřeby svých čtenářů. Na zvyšující se množství studentů v univerzitním městě bylo třeba odpovědět zvýšením počtu studijních míst. Optimalizací studoven se podařilo nejenom navýšit počet míst, ale současně je zabezpečit přístupem k elektrické síti. Dlouhodobý deficit, na který poukazovali čtenáři, se tak konečně podařilo odstranit. Pro naše čtenáře jsme také zřídili individuální studijní místa zaručující vyšší míru soukromí pro soustředěnou práci. Těší nás rovněž skutečnost, že se nám podařilo po řadě jednání s politickou reprezentací města dohodnout výstavbu zastávky městské hromadné dopravy přímo před vchodem do knihovny.

Moravská zemská knihovna je zároveň významnou kulturní a společenskou institucí. V uplynulém roce jsme proto nejenom poskytovali prostor pro diskuse

o aktuálních společenských a kulturních tématech, ale aktivně jsme tyto diskuse moderovali. V březnu pak byla otevřena Galerie Moravské zemské knihovny, v níž mohli v průběhu roku návštěvníci shlédnout nejenom kolekce, jejichž prostřednictvím naši kurátoři představili vzácné soubory z knihovnických sbírek, ale i fotografické či na současnou literaturu zaměřené výstavy. V rámci nového výstavního cyklu Oči Brna, jenž nabízí měsíční tematické pořady věnované významným kulturním osobnostem regionu, bylo možné se seznámit s tématy, která pozitivně modelují otázky nejenom regionální identity. Nečekaně příznivý ohlas je pro nás dokladem, že jsme se i těmito aktivitami vydali na správnou cestu.

Na začátku roku jsme pak byli ministerstvem kultury pověřeni přípravou reprezentace české knižní kultury na zahraničních veletrzích. V tomto prvním roce jsme současně připravovali dlouhodobější koncepci tohoto úkolu a navazovali kontakty se subjekty, které je třeba úzce zainteresovat na společné práci. Vý-

sledkem bylo nejenom navázání kontaktů s nakladateli dětské knihy, kteří jsou cílovou skupinou pro bo-
loňský veletrh, ale především zahájení užší spolupráce se Svazem knihkupců a nakladatelů. Věříme, že zkušenosti, které jsme získali v prvním roce práce, budou sloužit k postupnému zkvalitňování propagace české knižní kultury v zahraničí a vytvoří podmínky pro úspěšnou synergii na tomto úkolu.

Všechny aktivity knihovny směřovaly v uplynulém roce k tomu, aby naši čtenáři cítili naši podporu. Jsme rádi, že se nám podařilo posílit postavení knihovny v rámci regionu i státu. Je to pro nás závazek nejenom pro příští rok. Knihovna je věčná, jak píše Borges, ale dá to práci.

Přeji Vám úspěšnou práci nejenom s fondy Moravské zemské knihovny.

Tomáš Kubiček

MORAVSKÁ ZEMSKÁ KNIHOVNA V BRNĚ

Moravská zemská knihovna v Brně, jejímž zřizovatelem je Ministerstvo kultury České republiky, je přední paměťovou institucí a plní knihovnické, výzkumné, metodické a kulturně společenské funkce s regionálním, národním a nadnárodním významem.

Moravská zemská knihovna (dále také MZK) je se čtyřmi miliony dokumentů druhou největší knihovnou v České republice. K dispozici má 771 studijních míst s více než 90 počítači s přístupem k internetu a k databázím elektronických informačních zdrojů. Od roku 1935 pracuje s právem celostátního povinného výtisku a usiluje o jeho relativní úplnost. Moravská zemská knihovna s ročním přírůstkem cca 40 000 knihovních jednotek má po Národní knihovně České republiky druhý nejlépe doplňovaný sbírkový fond z knihoven ČR, který získává koordinovaným nákupem, dary a zpracováním domácích i zahraničních informačních dokumentů, a slouží tak aktuálním potřebám odborné veřejnosti.

Jako knihovní instituce buduje, zpracovává a uchovává konzervační fond (na základě práva povinného výtisku), buduje a uchovává historický fond (soubor rukopisů, starých tisků, grafiky a map), má funkci krajské knihovny (metodicky zajišťuje pověřené knihovny, knihovny v kraji), spolupracuje s Národní knihovnou v Praze na přípravě a výkonu funkční knihovní metodiky a s ostatními krajskými knihovnami na zajištění chodu regionálních funkcí. Jako centrální knihovnická instituce zabezpečuje realizaci řady centrálních projektů, jako např. projektu

Česká knihovna či Zahraniční knihovna, které jsou určeny pro budování kvalitních a aktuálních fondů z domácí a zahraniční literatury v knihovnách České republiky. Na základě úzké spolupráce s US Embassy, British Council, Spolkovým ministerstvem evropských a mezinárodních věcí Rakouské republiky a Goethe-Institutem vytváří specializované soubory jinojazyčné literatury.

Jako výzkumná organizace realizuje Moravská zemská knihovna řadu projektů v národních programech výzkumu, vývoje a inovací (zejména NAKI), pracuje na projektech rozvoje knihoven financovaných ministerstvem kultury (VISK) a projektech evropských strukturálních fondů. Moravská zemská knihovna zajišťuje vzdělávání knihovníků, rekvalifikační kurzy, spolupracuje na projektech celoživotního vzdělávání a připravuje projekty akreditací typových pozic. V rámci aplikačních projektů využívá a zpřístupňuje vlastní knihovní fondy a vytváří nástroje pro práci s nimi. V roce 2013 začala budovat specializované portály pro zpřístupnění fondů různých institucí. Prvním z nich je společný portál brněnských knihoven CistBrno.cz, pro zpřístupnění kulturního zvukového dědictví slouží Narodnifonoteka.cz. V oblasti historických fondů posunula MZK svou dlouholetou zkušenost se zpřístupňováním církevních fondů jižní Moravy na celostátní úroveň vytvořením portálu Historickefondy.cz. Na tyto aktivity navázalo v roce 2015 pověření vytvořením pilotní verze Centrálního portálu knihoven – nejdůležitějšího nástroje pro budoucí zpřístupnění fondů českých knihoven a návazných služeb. MZK rovněž připravuje a podílí se na vývoji systému digitální knihovny Kramerius. V květnu 2015 byl zahájen EU projekt programu H2020, nazvaný AARC (Autentizace a autorizace pro výzkum a spolupráci), na kterém MZK aktivně participuje.

Jedním ze základních projektů, který významným způsobem ovlivňuje práci knihovny, je realizace projektu Národní digitální knihovna (spolu s Národní knihovnou České republiky), který v roce 2015 přešel do fáze udržitelnosti. V oblasti digitalizace a zpřístupnění vlastních fondů získala MZK zkušenosti zejména v oblasti zpřístupnění mapových a grafických sbírek, které jsou dostupné na internetových stránkách mapy.mzk.cz a staremapy.cz, zapojila se rovněž do projektu eBooks on Demand.

*Rozhovor s Mgr. Petrou Žabičkovou, vedoucí
vývojového týmu Centrálního portálu knihoven.*

*Připravovaný Centrální portál českých knihoven
umožní získat požadované dokumenty v tradiční tištěné
nebo digitální formě a pohotové a komplexní informace
kdykoli, odkudkoli a kdekoli.*

*Vytvoření Centrálního portálu českých knihoven bylo
jedním z hlavních cílů Koncepce rozvoje knihoven ČR
na léta 2011–2015. Moravská zemská knihovna byla
na sklonku roku 2014 pověřena vývojem CPK. V sou-
časné době probíhá integrace knihovnických systémů, vývoj
nástrojů portálu a zkušební provoz. Do ostrého provozu
by měl portál přejít v červnu 2016.*

Rozhodnutí realizovat projekt z vlastních zdrojů bez participace externích dodavatelských firem bylo klíčové, neboť umožní českým knihovnám spravovat nástroj, který pravděpodobně bude hrát důležitou roli v dalším vývoji knihovnických systémů. Bylo to však i rozhodnutí, které vyžadovalo Vaši ochotu převzít velkou míru zodpovědnosti a podmiňovalo maximální pracovní nasazení. Jaký byl pro váš tým rok 2015?

Velmi náročný – věděli jsme, že se pouštíme do velkého projektu. MZK sice v minulosti stála za projekty většího rozsahu, ale toto je první projekt, který staví na práci početnějšího programátorského týmu, který musí připravit rozsáhlejší funkční aplikaci v poměrně krátké době několika měsíců. Znamenalo to změny v organizaci práce týmu, zvýšený důraz na kvalitu práce a nekončící komunikaci uvnitř i vně programátorského týmu, jehož samotné zformování není v podmínkách státní příspěvkové organizace a navíc ve městě, kde sídlí řada velkých a dále rostoucích programátorských firem, hledajících neustále nové ta-

lenty, vůbec snadné. Limitováni jsme byli i termíny – projekt VISK 8B, ze kterého byl vývoj financován, je jednoletý projekt, není tak snadné plánovat cokoli na delší než jednoleté období. Výsledný produkt musel být na konci roku dostatečně funkční na to, aby přesvědčil ostatní knihovny i poskytovatele grantových prostředků, jimž je Ministerstvo kultury ČR, že pokračování vývoje v dalších letech má smysl.

Co bylo nejnáročnějším úkolem v rámci projektu?

Zohlednění často navzájem si odporujících požadavků vyplývajících z uživatelských průzkumů i potřeb knihoven. Z průzkumů se totiž vyprofilovaly dvě základní skupiny uživatelů, které by se daly zjednodušeně charakterizovat jako skupina čtenářů beletrie a skupina uživatelů odborných textů, přičemž tyto skupiny se v některých požadavcích poměrně zásadně lišily – například čtenář beletrie chce vidět obálku každé knihy, zatímco čtenář odborných textů preferuje vidět na obrazovce více výsledků vyhledávání na úkor obrázků. Zároveň s těmito požadavky však navíc šla i podmínka na jednotnost uživatelského rozhraní, jeho co největší intuitivnost, přehlednost a snadnost použití i neproškoleným uživatelem. Až zkušební provoz v roce 2016 ukáže, jak se nám podařilo s těmito nároky vypořádat.

Překvapilo nás přitom, jak rozdílné jsou provozní procesy v různých knihovnách. Na první pohled by se mohlo zdát, že po více než 20 letech standardizace je téměř nemožné narazit na rozdíly v tom, jak knihovny fungují. Je ale nutno si uvědomit, že standardizace se soustředila především na bibliografické záznamy a ani tam není stoprocentní. Pro nás jako knihovnu bez poboček bylo například zajímavé, že Městská knihovna v Praze nechává uživatele vracet knihy v kterékoli své pobočce. To je pro uživatele jistě příjemné, ze systémového hlediska to není nic zvláštního. Jenomže tyto knihy pak na dané pobočce zůstávají jako součást fondu. Pro náš portál to pak znamená vyrovnat se se skutečností, že místa uložení jednotlivých exemplářů se v MKP mění netypicky často.

To jsou tedy komplikace, které vyplývají z rozdílného charakteru knihovnické práce či čtenářského přístupu, jaké mimořádné překážky bylo nutné řešit z pohledu programátora, který musí zajistit oběh velkého množství dat?

Jednou z programátorských nejnáročnějších úloh, kterou jsme řešili, byla deduplikace vstupních bibliografických záznamů z různých knihoven. Na rozdíl

od Souborného katalogu ČR si totiž CPK drží trvale kopie všech stažených záznamů a ty vzájemně propojuje. Vzhledem k velkým objemům indexovaných dat (v době psaní tohoto textu eviduje CPK asi 20 mil. bibliografických záznamů) je nezbytné zajistit co nejkvalitnější deduplikaci bibliografických záznamů v portálu. Nejde však jen o kvalitu, ale i o rychlost. Celý proces deduplikace (a návazných procesů obohacení záznamu a indexace) musí být tak rychlý, aby se za 24 hodin stihlo s dostatečnou rezervou zpracovat tolik záznamů, kolik jich bude v průběhu stejné doby sklizeno (a je samozřejmé, že sklizeny musejí být všechny aktualizované záznamy, a to ještě s dostatečnou časovou rezervou na mimořádné události). Algoritmus deduplikace proto využívá pro propojování záznamů jednak řadu procedur od těch výpočetně jednoduchých až po relativně sofistikované, ale tím i výpočetně náročné. Nezbytná byla i řada optimalizací, jejichž cílem bylo řešenou úlohu rozdělit na části řešitelné jednoduššími metodami (například identifikovat, zda se aktualizovaný záznam změnil dostatečně na to, aby musel znovu projít procesem deduplikace). Vedlejším efektem tohoto řešení je pak možnost obnovit v relativně krátké době celý index CPK, kdyby to bylo z nějakých důvodů potřeba. Nesmíme zapomínat ani na to, že index CPK je relativně velký a mimo desítek milionů bibliografických záznamů bude obsahovat i plné texty více než 120 000 svazků knih a periodik a zabere několik TB.

Knihovny obvykle nebývají vnímány jako místa, kde by docházelo k vývoji sofistikovaných programátorských nástrojů. Jaké to má výhody?

Některé výhody jsou zřejmé: hodina programátora placeného jako vlastního zaměstnance je výrazně levnější než hodina téhož programátora placeného firmě. Další výhodou je to, že know-how zůstává v knihovně, která má kontrolu nad tím, kdo na projektu pracuje. Pokud by totiž mělo jít o dodavatelské řešení, je nutné soutěžit a vybrat co nejlevnější firmu, což se prakticky projeví tak, že ve výsledku na projektu pracují ti nejméně zkušení (a tedy pro dodavatele nejlevnější) programátoři, kteří jsou dodavatelem přesunuti na jiné projekty ihned po skončení vývoje. Další úpravy a opravy pak zajišťuje nová generace nezkušených programátorů a s trochou smůly navíc po

pár letech dojde ke změně dodavatele z důvodu nové soutěže a veškeré znalosti, které pracovníci původního dodavatele již získali, se ztrácí. Druhou možností je zachování původního dodavatele, který si ale s postupujícími roky může říkat o vyšší a vyšší částky na řešení i banálních problémů. Samozřejmě ani vedení vlastního týmu není bez rizik. Je potřeba najít a pokud možno i udržet kvalitní programátory a analytiky, nezbytná je i sešnanost týmu a určité nadšení pro věc.

MZK nyní získala pětiletý grant z VaV programu Ministerstva kultury NAKI II. To je pro stabilitu projektu určitě dobrá zpráva. Jak v jejím světle vidíte rok 2016?

Získání pětileté grantové podpory je velmi dobrou zprávou, ale je to i závazek. Společně s VUT musíme během pěti let vyvinout a v portálu zprovoznit řadu nových technologií, nesmíme ale zapomínat, že NAKI je program výzkumu a vývoje – a 5 let je v oblasti IT dlouhá doba. Během pěti let může dojít k jedné nebo několika jen hrstkou vizionářů předpovězeným událostem, jako bylo například masové rozšíření chytrých telefonů a tabletů nebo přesun značné části uživatelských aktivit „do cloudu“. Každý takový zlom může výrazně ovlivnit směřování našeho projektu a smysluplnost vyvíjených technologií. Paralelně s vývojem nových technologií pro portál ale musí jít ruku v ruce i běžné činnosti, jako je ostrý provoz portálu, správa dat v něm indexovaných a zajištění funkčnosti na ně navázaných služeb, s tím související komunikace s knihovnami a dalšími dodavateli dat, zapojování dalších knihoven a dalších zdrojů dat, uživatelská podpora a reakce na připomínky uživatelů. To již není záležitost vývoje, ale běžného provozu, a v projektu NAKI II na tuto činnost není místo. Skloubit oba tyto směry rozvoje portálu bude velmi náročné.

Testovací verze portálu běží zatím na adrese <https://beta.knihovny.cz>, ale na podzim 2016 je naplánováno ostré spuštění portálu na definitivní adrese www.knihovny.cz. Do té doby (ale i poté) je možné vkládat připomínky a návrhy na další rozvoj portálu na <https://github.com/moravianlibrary/CPK/issues>.

NÁRODNÍ DIGITÁLNÍ KNIHOVNA V PRVNÍM ROCE UDRŽITELNOSTI

Moravská zemská knihovna v Brně byla v letech 2010–2014 partnerem Národní knihovny České republiky v projektu „Vytvoření Národní digitální knihovny“ (dále jen NDK). Tento projekt, který je jedním ze základních stavebních kamenů konceptu e-Culture, byl impulsem pro zrychlení digitalizace našeho kulturního dědictví. Rozpočet projektu dosáhl téměř 300 milionů korun, z čehož 85 % činila dotace ze strukturálních fondů EU. Hlavním cílem projektu byla digitalizace dokumentů ohrožených degradací kyselého papíru, ale neméně významným počinem byl sám fakt, že se v průběhu projektu podařilo zdigitalizovat 26 milionů stran (tj. více než 100 tisíc svazků), tedy odhadem 8 % toho, co bylo na našem území do roku 2010 publikováno. Byl tak učiněn první krok na cestě k úplné digitalizaci našeho knižního dědictví. Studie proveditelnosti projektu NDK předpokládala, že tohoto cíle může být dosaženo za 25–30 let za předpokladu, že bude digitalizace pokračovat nastoupeným tempem.

Projekt NDK je významný mimo jiné i tím, že umožnil vybudování digitalizačních pracovišť přímo v obou knihovnách. Tato pracoviště jsou vybavena vysoce výkonnými skenery (velkoformátový robotický skener, středofornátový robotický skener, robotický skener pro skenování poškozených dokumentů, robotický skener pro skenování novodobých dokumentů, manuální velkoformátový skener, automatický dokumentový skener pro destruktivní digitalizaci) a byl vyvinut systém pro podporu digitalizačního workflow, validaci vstupních dat a dlouhodobé uchování digitalizovaných svazků (Long Term Preservation), který je v souladu se standardy OAIS (Open Archive Information System). Díky tomu mohly obě knihovny v digitalizaci pokračovat i po skončení projektu. Je nutné podotknout, že veškeré technické vy-

bavení pořízené v rámci projektu je vlastnictvím Národní knihovny ČR, která proto zabezpečuje i jeho údržbu, MZK pak zajišťuje svými zaměstnanci provoz brněnského pracoviště. Toto pracoviště se v průběhu projektu podílelo na digitalizaci přibližně polovinou dosaženého objemu – tj. digitalizací přibližně 13 mil. stran monografií a periodik. Vzhledem k přísným projektovým kritériím bylo nezbytné dodržet plánovaných 26 mil. stran, což se promítlo i do volby dokumentů k digitalizaci, kdy byly upřednostňovány svazky, které bylo snadné naskenovat a zpracovat. Značné procento dokumentů bylo digitalizováno formou tzv. destruktivní digitalizace, kdy byly svazky rozřezávány na jednotlivé listy a naskenovány dokumentovým skenerem. Je samozřejmé, že takto bylo možné digitalizovat jen knihy určené k likvidaci, nikoli svazky z fondů MZK, respektive NK. Tato aktivita měla jeden vedlejší pozitivní dopad – umožnila obohatit fond knihovny o několik tisíc svazků, které ve fondu MZK do té doby chyběly.

Rok 2015 byl prvním rokem pětiletého období udržitelnosti projektu NDK. V tomto roce byl výkonnový plán v MZK nastaven na **3 miliony knižních stran**. Tento indikátor byl sestaven s ohledem na přidělené úvazky na tuto činnost a na stav technického zajištění udržitelnosti. Přes řadu potíží technického rázu se jej podařilo o cca 500 000 stran překročit. Hlavním důvodem pro snížení počtu digitalizovaných stran je změna priorit: v období udržitelnosti je

MZK disponuje i skenerem A0+

kladen důraz na digitalizaci ohrožených dokumentů, často používaných dokumentů a není nutné se vyhýbat dokumentům obtížně digitalizovatelným. Výkonový plán na rok 2015 tak reflektoval strategii digitalizace MZK.

Kromě technických potíží se výraznou komplikací ukázalo nedostatečné zajištění licencí OCR fraktury, které také znamenalo komplikaci ve strategickém plánování v oblasti zpracování starších ročníků periodik. Dokumenty tištěné tímto typem písma totiž nemohly opustit digitalizační linku, kde čekají, až bude licence dostupná. Předpokládáme, že tyto a další technické překážky se podaří v roce 2016 překonat a bude tak

možné co nejlépe využít kapacity digitalizačního pracoviště. K tomu by měla posloužit i připravovaná aktualizace smlouvy o spolupráci na projektu NDK, která upravuje vztahy mezi NK a MZK. V současné době se zpracovává digitalizační strategie na národní úrovni.

NDK je klíčový projekt českého knihovnictví, na jehož realizaci se podílí široké spektrum knihoven. Díky jejich vzájemné spolupráci se tak může podařit zabezpečit zpřístupnění a uchování českého knihovního dědictví prostřednictvím nových technologií.

Vedoucí Oddělení skenování Michaela Rančáková při práci na stroji TREVENTUS

SLAVNOSTNÍ OTEVŘENÍ NOVÝCH PROSTOR AMERICKÉ KNIHOVNY INFOUSA V MORAVSKÉ ZEMSKÉ KNIHOVNĚ V BRNĚ

U příležitosti 10. výročí otevření americké knihovny InfoUSA v Moravské zemské knihovně v Brně byl za účasti velvyslance USA v ČR Andrewa Schapira zahájen její provoz v rozšířených prostorách. Slavnostní události byli v úterý 14. dubna 2015 přítomni představitelé kraje, města a univerzit.

Činnost InfoUSA byla zahájena v roce 2005 za přítomnosti tehdejšího velvyslance USA v České republice Williama J. Cabanisse. Již od počátku se aktivity tohoto centra ubírají ve dvou liniích. První je poskytování informací o Spojených státech amerických prostřednictvím speciálního souboru knih, periodik a databází. Tento fond je budován ve spolupráci s Velvyslanectvím USA v Praze. Druhou linií dlouhodobých aktivit pak představuje organizování kulturních a vzdělávacích programů pro veřejnost v součinnosti s Filozofickou fakultou Masarykovy univerzity v Brně.

Velvyslanec USA v ČR Andrew Shapiro a ředitel MZK Tomáš Kubiček slavnostně přestřihávají pásku do nově umístěné knihovny InfoUSA

Pohled do Zahraničních knihoven

Základem fondu americké knihovny se stala akvizice dokumentů v hodnotě 50 000 \$. V následujících letech se fond dále rozrůstal. Významným obohacujícím fondem byl dar 220 titulů nakladatelství Library of America, který v roce 2011 osobně předal tehdejší velvyslanec USA Norman Eisen. V rámci nejnovější akvizice se fond knihovny rozšířil také o informační zdroje pro zájemce o studium v USA. V loňském roce byl také zahájen odběr několika nových periodik (The New Yorker, National Geographic Traveler, Vanity Fair, Rolling Stone a dalších).

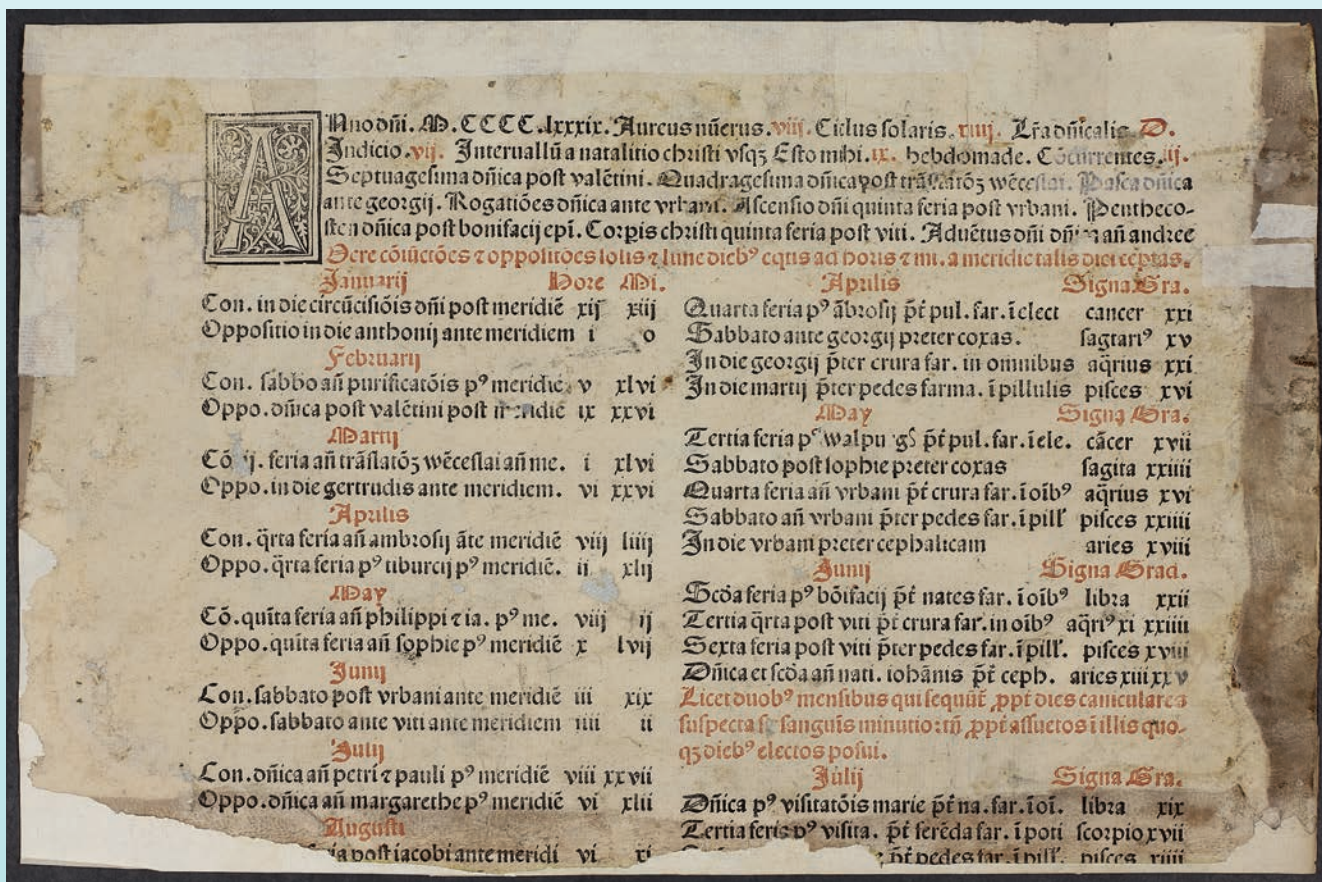
Granty poskytované Velvyslanectvím USA neslouží pouze k rozšiřování fondu knihovny, ale také na podporu dalších aktivit. V MZK jsme tak mohli uvítat řadu hostů jak z amerických, tak českých univerzit, spisovatele či zástupce neziskových organizací. Mimo jiné to byli prof. Paul Von Blum, prof. Robert Sutter, dr. Seth M. White, doc. František Hanzlík, dr. Jiří Pernes, dr. Petr Suchý, z autorů Francine Prose, Richard Pickard, Simon J. Ortiz či choreografka Katherine Kramer. Díky spolupráci s Velvyslanectvím USA se nejenom rozšířila spolupráce s Masarykovou univerzitou, ale také s neziskovými organizacemi, především pak s Fulbrightovou komisí. Tato spolupráce bude do budoucna ještě intenzivnější: InfoUSA se v roce 2015 stalo dalším informačním centrem v rámci sítě EducationUSA.

NOVÁ AKVIZICE V HISTORICKÉM FONDU MZK V BRNĚ

Mimořádným akvizičním počinem pro historické fondy Moravské zemské knihovny v Brně byl nákup z prosince roku 2014, kdy se prostřednictvím brněnského antikvariátu podařilo zakoupit cca 13 000 českých kramářských písní a dalších 50 svazků (inkunábulí a starých tisků) ze soukromé sběratelské sbírky. K nejzácnějším titulům z této kolekce patřilo první vydání *Bible kutnohorské* se znakem z roku 1489, dva unikátní fragmenty kalendáře *Almanach ad annum 1489* z brněnské dílny Konrada Stahela

a Matthiase Preinleina a *Missale Pragense* – pražský misál z roku 1489. K nejstarším prvotiskům patří dílo Mikuláše z Lyry *Postilla super totam Bibliam* dochované v původní vazbě (liber catenatus). Fond starých tisků byl obohacen o některé bohemikální knihopisné unikáty, dále o tisky jednoty bratrské z Ivančic a Kralic, o česká vydání biblí (Severýnova 1529, 1537, Melantrichova 1556/57, 1560/61) a o sedm svazků komenian. K územním unikátům dochovaným v České republice patří exemplář slavné školní encyklopedie *Orbis sensualium pictus*, dvoudílné latinsko-německé vydání Johanna Andrease Endtera vyšlo v Norimberku v roce 1754. Další titul *Přemýšlování o večeri Páně* vydal v Praze v roce 1784 Jan Tomáš Höchenberger. Přestože se jedná o neúplný exemplář (druhý v republice), patří k velice cenným bohemikálním tiskům J. A. Komenského. V brněnské sbírce dosud chyběl výtisk pansofistického díla *Conatuum Comenianorum praeludia* vydaného v Leidenské dílně Davida Lopeze de Haro v roce 1644.

Část nových přírůstků byla prezentována veřejnosti v roce 2015 na dvou výstavách: „Jan Ámos Komenský ve fondech MZK v Brně“ (3. června – 31. srpna 2015) a „Bible česká ve fondu Moravské zemské knihovny v Brně“ (4. prosince 2015 až 28. ledna 2016).

Brněnský tisk *Almanach ad annum 1489*

Projekt Ministerstva kultury ČR podporující odbyt nekomerčních a komerčně problematických titulů uměleckých děl české literatury, české ilustrované tvorby pro děti i mládež, děl literární vědy, kritiky a věd příbuzných a jejich distribuci do veřejných profesionálních a vybraných vysokoškolských knihoven evidovaných dle zákona č. 257/2001 Sb. vstoupil v roce 2015 do 17. ročníku.

U zrodu projektu koncem 90. let stály paní Jitka Uhdeová z brněnského nakladatelství Atlantis a spisovatelka Eva Kantůrková, která od roku 1998 po tři léta vedla tehdejší Odbor literatury a knihoven MK ČR. Iniciátorům projektu šlo především o podporu české produkce, zejména nové české literární tvorby, a o její zajištění pro síť veřejných knihoven. Řada nakladatelství, která vznikla po roce 1989, a obzvláště nepřeberné množství vydávaných publikací výrazně ovlivňují skladbu nabízených titulů v knihkupectvích, která pro své zákazníky odebírají převážně tzv. komerční tituly. Knihovny se proto nesetkávaly s nabídkou původní české tvorby v potřebném rozsahu. Cílem projektu finančně dotovaného ministerstvem kultury tedy bylo a nadále je jednoduchým a ekonomicky efektivním způsobem podpořit nakladatelství, která vydávají hlavně původní českou literaturu, a pomoci knihovnám rozšířit jejich knihovní fondy o tyto nekomerční tituly.

Do roku 2006 byl projekt realizován Odborem umění a knihoven Ministerstva kultury ČR a Moravskou zemskou knihovnou, respektive její organizační složkou Technickým ústředím knihoven, dnes oddělením Česká knihovna. Pro zjednodušení projektu byly v roce 2007 všechny činnosti související s jeho realizací převedeny do Moravské zemské

knihovny. Tato změna byla také zapracována do statutu MZK.

Projekt prošel během 17 let řadou drobných změn, jeho základní podoba je však stále stejná, dvoukolová. V prvním kole dochází k vyhlášení projektu pro nakladatele a druhé kolo je určeno knihovnám.

Od roku 2012 je projekt Česká knihovna plně automatizován. Nakladatelé, členové Literární rady i knihovníci pracují ve webové aplikaci Česká knihovna.

Organizace projektu:

Po získání finančních prostředků vyhlásí Moravská zemská knihovna z pověření Samostatného oddělení literatury a knihoven Ministerstva kultury ČR začátkem kalendářního roku na svých webových stránkách výběrové řízení pro nakladatele. O zveřejnění projektu je informován Svaz českých knihkupců a nakladatelů, odkaz je také zveřejněn na webových stránkách MK ČR. Nakladatelé, kteří se v minulých letech projektu zúčastnili, jsou e-mailem informováni o novém ročníku. Nakladatelé nabízejí za velkoobchodní ceny knižní produkci vydanou v roce projektu a v roce předešlém. Na základě přihlášek nakladatelů vybere v 1. čtvrtletí Literární rada (zástupci MK ČR, knihoven, Ústavu pro českou literaturu AV ČR, univerzitních pracovišť), poradní orgán ředitele MZK, tituly splňující daná kritéria:

- 1) podpora nákupu české umělecké beletrie zejména pro dospělé, děl literární vědy a kritiky, původní ilustrované tvorby pro děti a mládež
- 2) publikace by měly vyjít v roce, na který je projekt vyhlášen, popřípadě v roce předcházejícím
- 3) pomoc odbytu publikací komerčně problematických
- 4) přednost současné tvorbě
- 5) vyloučení děl dostupných z nedávných vydání či knih pravděpodobně doplňovaných průběžnou akvizicí knihoven.

Na zasedání Literární rady vyberou její členové dle zmíněných kritérií vhodné tituly do nabídkového seznamu pro knihovny. S výsledky jednání LR jsou seznámena všechna nakladatelství doporučeným dopisem.

Následuje druhá část projektu – část pro knihovny.

Projekt Česká knihovna byl původně určen profesionálním veřejným knihovnám, od roku 2002 se mohou zapojit i knihovny vysokých škol. Projekt je tedy určen pro profesionální veřejné knihovny a knihovny vysokých škol literárního zaměření, které jsou veřejně přístupné a musí být zaregistrovány v evidenci knihoven na MK dle zákona č. 257/2001 Sb.

Vyhlášení projektu pro knihovny je zveřejněno na webových stránkách MZK a na stránkách MK ČR. Informace o České knihovně jsou také uvedeny v elektronických konferencích Knihovna, Region a Andersen.

Knihovny, které se v předchozích letech projektu zúčastnily, jsou osloveny e-mailem a jsou jim přiděleny konkrétní přihlašovací údaje do webové aplikace České knihovny. Knihovny mají každoročně určený finanční limit, za který si mohou knihy objednat v základní řadě, a k tomu mají možnost objednat si určitý počet knih ještě v rezervě. Po sumarizaci požadavků knihoven zasílá oddělení Česká knihovna nakladatelům závazné objednávky na jednotlivé tituly. Povinností nakladatelů je dodat knihy v daném roce do MZK (finanční prostředky se musí vyčerpat do konce kalendářního roku).

Po obdržení knih od nakladatelů oddělení Česká knihovna rozesílá knihovnám zásilky s objednanými knihami a výdejkami / dodacími listy. Knihovny po

obdržení publikací zasílají zpět do ČK kopii dodacího listu s potvrzením o převzetí a s přírůstkovými čísly, pod kterými knihy zapsaly do evidence.

Všecký evidenční aparát projektu Česká knihovna je veden a archivován v oddělení Česká knihovna (nabídky nakladatelů, podklady pro jednání LR, výsledky jejího řízení, informace nakladatelům, objednávky nakladatelům, přihlášky a objednávky knihoven, potvrzené výdejky / dodací listy od knihoven, evidence dodaných titulů, kopie faktur a průběžné čerpání finančních prostředků).

Česká knihovna, která umožňuje knihovnám doplnit fondy kvalitní literaturou, je hodnocena velmi kladně, což dokazuje trvalý zájem knihoven o zapojení do projektu. Jde o důležitý zdroj obohacení knihovnických fondů zejména malých a středně velkých profesionálních knihoven, rovněž mnohým zajímavým titulům by zřejmě bez podpory projektu Česká knihovna nebylo umožněno vyjít.

LITERÁRNÍ RADA MORAVSKÉ ZEMSKÉ KNIHOVNY

Bohumil Fišer
v LR od r. 2007

Ministerstvo kultury
Samostatné oddělení literatury a knihoven

Mgr. Michal Jareš
od r. 2007

Ústav pro českou literaturu AV ČR

doc. PhDr. Jiří Kudrnáč, CSc.
od r. 2007

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra českého jazyka a literatury

PhDr. Mgr. Martin Reissner, Ph.D.
od r. 2010

Moravské zemské muzeum

prof. PhDr. Petr Bílek, CSc.
od r. 2016

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav české literatury a komparatistiky

Mgr. Libuše Pavlicová
od r. 2016

Knihovna B. B. Buchlova v Uherském Hradišti

Mgr. Zdeňka Špryncová
od r. 2016

Obecní knihovna Ořechov

Za 17 let trvání projektu obdržely knihovny, kterých se průměrně každoročně zapojilo cca 650, 264 157 publikací za 49 556 231,90 Kč. Celková částka vyčerpaná na projekt včetně částky na distribuci činila 57 027 617 Kč.

Sedmnáct ročníků projektu Česká knihovna v číslech

	rok 1999	rok 2000	rok 2001	rok 2002	rok 2003	rok 2004	rok 2005	rok 2006	rok 2007	rok 2008
Počet knihoven zapojených do ČK	662	667	642	692	676	664	666	609	611	638
Částka určená pro 1 knihovnu	3 000 4 000*	3 000 4 000*	3 000 4 000*	3 200	2 100 + 500 rezerva	2 500 + 500 rezerva	2 500 + 500 rezerva	4 000 + 3 tituly rezerva	4 400 + 5 titulů rezerva	5 000 + 5 titulů rezerva
Počet nakladatelství zapojených do ČK	29	48	38	35	29	29	27	24	26	23
Počet titulů, ze kterých si knihovny mohly vybrat	204	240	161	131	129	124	107	90	106	103
Počet kusů objednaných u nejžádanějšího titulu	586	497	415	451	275	387	335	443	442	470
Počet kusů obj. u nejméně žádaného titulu	2	1	3	4	4	2	2	14	5	6
Počet dokladů vydaných v daném roce	3 336	2 163	3 533	3 987	4 464	4 455	3 834	4 090	3 699	3 298
Počet expedic knih odeslaných knihovnám	5	8	6	11	7	8	11	9	10	7
Celkem knihovnám dodáno svazků	16 368	16 317	15 133	12 810	9 887	10 265	11 010	15 176	13 515	16 605
Celková částka vyčerpaná na ČK	2 315 748	2 600 000	2 100 000	2 368 000	1 800 000	2 000 000	1 922 085	2 918 000	3 000 000	3 500 000
Částka vyčerpaná za knihy	2 088 650	2 401 385	1 909 257	2 211 539	1 620 054	1 800 040	1 747 350	2 626 191	2 700 757	3 150 004
Částka vyčerpaná za distribuci	227 098	198 615	190 743	156 461	179 946	199 960	174 735	291 809	299 243	349 996

* V letech 1999 až 2001 se rozlišovaly knihovny působící v místech do a nad 1 000 obyvatel (do 1 000 obyvatel si mohly objednat knihy za 3 000 Kč, nad 1 000 obyvatel za 4 000 Kč).

	rok 2009	rok 2010	rok 2011	rok 2012	rok 2013	rok 2014	rok 2015
Počet knihoven zapojených do ČK	617	627	624	653	656	649	657
Částka určená pro I knihovnu	3 000 + 5 titulů rezerva	2 800 + 5 titulů rezerva	3 400 + 5 titulů rezerva	7 200 + 15 titulů rezerva	11 500 + 20 titulů rezerva (proběhla 2 kola)	6 100 + 20 titulů rezerva	12 300 + 20 titulů rezerva (proběhla 2 kola)
Počet nakladatelství zapojených do ČK	28	27	35	36	38	43	41
Počet titulů, ze kterých si knihovny mohly vybrat	118	121	123	146	148	160	170
Počet kusů objednaných u nejžádanějšího titulu	433	380	315	497	619	430	405
Počet kusů obj. u nejméně žádaného titulu	1	2	1	8	9	2	1
Počet dokladů vydaných v daném roce	3 736	3 812	3 234	8 900	4 582	2 773	2 522
Počet expedic knih odeslaných knihovnám	8	7	6	11	10	4	4
Celkem knihovnám dodáno svazků	10 034	9 681	10 503	24 602	27 792	18 260	26 199
Celková částka vyčerpaná na ČK	2 203 718	2 000 066	2 500 000	6 500 000	7 300 000	5 000 000	7 000 000
Částka vyčerpaná za knihy	1 980 059	1 800 066	2 250 000	5 289 682,10	6 132 442	4 009 050,50	5 839 705,30
Částka vyčerpaná za distribuci	223 659	200 000	250 000	1 210 317,90	1 167 558	990 949,50	1 160 294,70

Projekt Česká knihovna – skladba titulů vybraných LR – 17. ročníků

Rok	Celkem titulů	Beletrie	%	Literatura pro děti	%	Literární věda	%	Encyklopedie mimo	%	Ostatní naučná	%
				(beletrie + naučná)				literárněvědné		literatura	
1999	204	137	67,16	5	67,16	46	22,55	0	0,00	16	7,84
2000	240	151	62,92	14	62,92	31	12,92	0	0,00	44	18,33
2001	161	92	57,14	14	57,14	27	16,77	0	0,00	28	17,39
2002	131	75	57,25	9	57,25	27	20,61	0	0,00	20	15,27
2003	129	73	56,59	14	56,59	19	14,73	0	0,00	23	17,83
2004	124	77	62,10	3	62,10	31	25,00	0	0,00	13	10,48
2005	107	64	59,81	8	59,81	25	23,36	0	0,00	10	9,35
2006	90	39	43,33	14	43,33	19	21,11	0	0,00	18	20,00
2007	106	61	57,55	9	57,55	19	17,92	2	1,89	15	14,15
2008	103	47	45,63	19	45,63	27	26,21	2	1,94	8	7,77
2009	118	58	49,15	23	49,15	20	16,95	4	3,39	13	11,02
2010	121	53	43,80	2	43,80	25	20,66	2	1,65	14	11,57
2011	123	49	39,84	29	39,84	25	20,33	0	0,00	20	16,26
2012	146	69	47,26	27	47,26	21	14,38	0	0,00	29	19,86
2013	148	45	30,41	33	30,41	24	16,22	0	0,00	46	31,08
2014	160	62	38,75	31	38,75	13	8,13	0	0,00	54	33,75
2015	170	68	40,00	31	40,00	16	9,41	0	0,00	55	32,35
Celkem	2 381	1 220	51,24	310	51,24	415	17,43	10	0,42	426	17,89

V období 1999–2006 tituly vybírala Literární rada Ministerstva kultury ČR.

Od r. 2007 po současnost vybírá tituly Literární rada ředitele MZK, jejím členem je i zástupce MK ČR.

PREZENTACE ČESKÉ KNIŽNÍ KULTURY NA ZAHRANIČNÍCH VELETRZÍCH

Od roku 2015 byla Moravská zemská knihovna v Brně pověřena Ministerstvem kultury ČR zajištěním reprezentace české knižní kultury na zahraničních knižních veletrzích v Lipsku, Boloni, Londýně a Frankfurtu nad Mohanem. Na základě výběrového řízení se realizátorem stánku České republiky a technickým zabezpečovatelem jeho provozu stala firma BENT, s. r. o., z Českých Budějovic.

Český národní stánek byl rozdělen na dvě prezentační části. V první byly představeny komerční subjekty, které působí v oblasti knižní kultury. Jednalo se nakladatelské domy, univerzitní vydavatelství či tiskárny. Většina z nich se veletrhů v rámci české národní expozice zúčastňuje již tradičně. V nekomerční části stánku byly vystaveny vybrané knižní ceny. Tyto kolekce představily aktuální podobu domácí i překladové produkce. Zájemci o českou kulturu měli k dispozici informační a propagační materiály jednotlivých vystavovatelů, expoziční katalog či publikace o České republice. Potřebné informace mohli návštěvníci získat nejen od odborných asistentek, ale rovněž z informačního videa.

Nejvýraznějším architektonickým prvkem stánku byla pět metrů vysoká imitace rozevřené knihy s podobnou Jana Amose Komenského. Jejím doplněním byla zavěšená látková střecha potištěná zvětšenou ilustrací Adama a Evy v ráji z knihy *Orbis pictus*. Nešlo jen o to zpřítomnit v aktuální společenské situaci téma exulantů, které tvoří trvalou součást evropské historie, ale pozornost byla současně soustředěna na jedinečný spis Komenského – knihu *O Andělich* (1615), která by v roce 2015 oslavila 400. výročí své existence. Tedy za předpokladu, že by se neztratila v chaotických dobách třicetileté války. Expozice sou-

časné české knižní kultury tak v záplavě knižní produkce tematizovala osudy knih, které se čtenářům z různých důvodů nezachovaly a stávají se tímto způsobem mlčenlivým svědectvím o negativních procesech v dějinách společnosti.

Knižní veletrh v Lipsku: festival autorského čtení

Dne 12. března 2015 byl zahájen knižní veletrh v Lipsku, o němž se spíše mluví jako o literárním festivalu. I česká účast se tak zaměřila na tyto aspekty a součástí prezentace se stalo moderované setkání návštěvníků veletrhu s českými autory.

V rámci programu *Leipzig liest* byl za účasti velvyslance ČR v Německu Tomáše Podivínského představen poslední vydaný svazek sebraného díla Jiřího Gruši, které vychází paralelně v Česku a v Německu. V prostorách literárního fóra Café Europa se pak odehrála celkem čtyři česká autorská čtení. Jako první se představil Marek Toman, jehož čtení z románu *Veliká novina o hrozném mordu Šimona Abelese* přilákalo množství diváků i díky tomu, že hlavním tématem veletrhů byla izraelská kultura. Pozitivního ohlasu se dočkalo i autorské čtení Terezy Riedlbauchové, která publiku nabídla ukázky z knihy *Pařížský deník*, či Ro-

Český stánek v Lipsku

Český stánek v Boloni

mana Ráže, jehož vystoupení bylo směřováno k prezentaci románu *Lázeňská dobrodružství* z prostředí Vídně na počátku 20. století. Lipský kulturní program uzavřel nositel ceny Evropské unie za rok 2014 Jan Němec, který v poslední den veletrhu četl z oceněné knihy *Dějiny světla*.

smyslu tlumočníky či velvyslanci evropanství. Podmínkou je, že knihy pracují pouze s ilustracemi, tedy nikoliv s textem.

Knižní veletrh v Boloni: dětská kniha

Boloňský veletrh se od ostatních festivalů odlišuje výhradním zaměřením na dětskou literaturu. V jeho průběhu se v rámci národních i mezinárodních prezentací dojednávají nakladatelské kontrakty, vyjednávají překlady, multimediální smlouvy a jsou zde pořádány semináře a odborné debaty o otázkách aktuálně ovlivňujících vydávání dětské knihy a dětskou čtenářskou kulturu. I proto se stěžejními tématy letošního veletrhu staly podoby a možnosti digitální knihy, mobilních aplikací podporujících rozvoj čtenářství, interaktivní knihy a vůbec nástup moderních komunikačních technologií do dětského světa.

Na českém stánku se představilo celkem šest nakladatelů, kteří v nejrůznějších podobách prezentovali svou na děti zaměřenou produkci. Mezi nimi mělo významné postavení zejména dětské nakladatelství Baobab, jehož kniha *12 hodin s Oskarem* od Evy Mackové byla na veletrhu oceněna v rámci soutěže Silent Book: Destination: Lampedusa. Jde o soutěž, v rámci níž je vybráno z roční produkce dětských knih deset titulů, které reprezentují podoby evropské kultury pro ty, kteří přicházejí z jiných kultur. Tyto knihy se tak stávají pro nově přichodící možností prvního kontaktu s rozdílným prostředím a jsou v jistém

Návštěva ředitele frankfurtského veletrhu Juergena Boose na českém stánku. Na fotce společně s náměstkyní ministra kultury Kateřinou Kalistovou a ředitelem MZK Tomášem Kubíčkem

Knižní veletrh v Londýně: univerzální veletrh

Na začátku dubna otevřelo návštěvníkům své brány i výstaviště Olympia v Londýně. Veletrh tradičně zaměřený na obchodní jednání byl v tomto ročníku rozšířen o kulturní program, který však oproti lipskému veletrhu teprve hledá svoji podobu. Dialogický charakter veletrhu zvýraznila řada diskusí o literatuře, o médiích či o autorských právech. Ty doprovázely jak zasedání mezinárodního PENklubu, tak i autorská čtení. O charakteru veletrhu svědčilo i složení vystavovatelů na českém stánku, které již tradičně sestávalo z velkých i malých nakladatelů či tiskáren. Tomuto trendu odpovídala i prezentace nekomerčních literárních cen, mezi nimiž se objevily nejen překladové knihy, ale rovněž kolekce Nejkrásnější české knihy či Zlaté stuhy.

Knižní svátek ve Frankfurtu nad Mohanem

Česká republika měla své tradiční zastoupení i na nejvýznamnějším knižním veletrhu světa: ve Frankfurtu nad Mohanem. Pětidenní veletrh zahájily tři „business“ dny, které byly vyhrazeny obchodnímu jednání, pro veřejnost se veletrh otevřel o víkend. Lákadlem byl pro diváky především pavilon hlavní země veletrhu, kterou byla v roce 2015 Indonésie. Ta byla tematizována i v kulturních programech na řadě fór.

Na českém národním stánku se představilo celkem 18 komerčních subjektů, jejichž produkce byla již tradičně doplněna výběrem ze současné literatury a překladů. Jelikož i frankfurtský veletrh pozvolna

mění svůj profil a více se soustřeďuje na živou kulturu a její prezentaci, zohlednil tuto novou koncepci i český stánek. Vedle obchodních jednání vystavovatelů a literárních agentů tak v jeho velkorysých prostorách nově probíhal také kulturní program. Ten byl zahájen slavnostním otevřením národního stánku, na němž pronesla úvodní slovo první náměstkyně ministra kultury, JUDr. Kateřina Kalistová. První den veletrhu svou návštěvou pocítil český stánek i ředitel frankfurtského veletrhu a znalec české kultury Juergen Boos. Kulturní program pokračoval autorskými pořady Radky Denemarkové a Radka Malého. V dialogu s moderátorem Mirko Kraetschem představila Radka Denemarková svůj poslední román *Príspevek k dejinám radosti* a krátce četla i z románu *Peníze od Hitlera*, který byl v roce 2007 oceněn v kategorii Prózy Magnesií literou. Nositelem této prestižní ceny je i Radek Malý, který ovšem na národním stánku představil svou nejnovější (i dosud nevydanou) poezii nejen pro děti, ale i pro dospělé čtenáře. Ve spolupráci s Literárním informačním centrem, které organizuje slovenskou účast na knižních veletrzích, byla připravena na Forum Dialogue diskuze obou českých autorů se slovenským spisovatelem Pavolem Rankovem o stavu současné české a slovenské literatury, ale i o tématu uprchlictví a uprchlíků. V návaznosti na knižní veletrh v Lipsku uzavřela kulturní program prezentace nově vydané knihy ze sebraných spisů Jiřího Gruši. O její prezentaci se zasloužila paní Sabine Gruša a profesor Hans Dieter Zimmermann.

Český stánek v Londýně

SOUSTŘEDĚNÝ POHLED OČI BRNA

Rozhovor s Romanou Macháčkovou, kurátorkou kulturního cyklu Oči Brna

V roce 2015 připravila Moravská zemská knihovna v Brně nový výstavní cyklus s názvem Oči Brna. Jeho cílem je zprostředkovat osudy a dílo výrazných brněnských osobností z oblasti široce pojeté kultury.

Jaký je smysl Očí Brna? Na čem je cyklus založený?

Naší snahou je umožnit čtenářům a návštěvníkům knihovny přenést se na celý měsíc do světa viděného očima výrazné osobnosti spojené svým životem a dílem s Brnem. Každý měsíc přinášíme jeden pohled, jedno originální dílo, jeden nevšední příběh v textech i v obrazech a v řadě zajímavých doprovodných akcí. Jsme jako obyvatelé města součástí prostoru, který je třeba vnímat také jako prostor kulturní. Jeho podobu utvářela celá řada osobností, jejichž přítomnost si často už ani neuvědomujeme. Zůstávají však součástí nejen jeho architektury, ale i divadelního, hudebního či literárního života. Nedílnou součástí paměti tohoto místa. Moravská zemská knihovna je paměťovou institucí, její náplní je paměť národa nejen uchovávat a konzervovat, ale i ožивovat. Historie je, či by měla být, vědomou součástí naší přítomnosti.

Cyklus představuje nejrůznější osobnosti brněnského života, co určuje jejich výběr?

Jediným kritériem je vztah osobnosti k městu Brnu. Zároveň však klademe důraz na to, aby bylo možné výstavy použít jako klíč k otevírání našich fondů. Bližší seznámení se s některou z osobností je tak současně seznámením se s částí sbírkového fondu Moravské zemské knihovny. Pokud jde o sa-

motný výběr, je výsledkem týmové práce, kdy zvažujeme nejenom možnosti knihovny, ale často i své vlastní.

V rámci programu představujeme osobnosti žijící a i ty, na něž dnes už jen vzpomínáme. Obě varianty mají pak při přípravě výstavy a doprovodných akcí své výhody i svá úskalí. Při osobním setkání s určitou osobností mám možnost konfrontovat svůj pohled na danou problematiku s jejími stanovisky, často se dovidám bližší okolnosti vzniku jednotlivých děl, nejasnosti mohou doplňovat mnohem detailněji. Velmi cenné je, když tito autoři aktivně pomáhají připravit „svůj měsíc“. Martin Reiner napsal sám svůj „životopisný“ panel – já jsem pouze krátila a upravovala. Jsem přesvědčená, že v jeho podání měl pro návštěvníky a čtenáře mnohem větší kouzlo. Martinův styl je lehký a své životní peripetie popsal s humorem sobě vlastním. Petra Oslzlého jsem zase neplánovaně ponoukla k sestavení podrobného kalendária. Osobně se vyjádřil, že by se mohlo stát základem pro vznik jím dlouho plánovaných pamětí.

Spolupráce s rodinnými příslušníky zase poodhazuje již dávno zasuté vzpomínky na veřejně známou osobnost jako na člověka se všemi jeho přednostmi i slabostmi. Z pamětí vystupují různé rodinné historky, radosti, ale i bolesti. Krásné a podnětné bylo setkání s manželi Zahradníčkovými či Rotreklovými, stejně jako setkání s vnučkou architekta Bohuslava Fuchse Pavlou Seitlovou nebo se synem hudebního skladatele Miloslava Ištvan Radomírem Ištvanem.

Co Vás v minulém roce z Očí Brna překvapilo?

Byla jsem velmi mile překvapená zájmem čtenářů i návštěvníků se osobně na spoluvytváření akcí podílet, vstupovat do debat, diskutovat, rozšiřovat témata. A to nejenom v případě osobností, které ještě mohou do takto vyvolané diskuse vstupovat, ale i v případě autorů již nežijících. Příkladem může být maraton čtení 9 : 9, který proběhl v rámci měsíce Jana Zahradníčka. Zapojili se do něj básníci, představitelé církví, celé třídy středních škol, středoškolští i vysokoškolští pedagogové, studenti, důchodci, ale i děti. Nejmladšímu účastníkovi bylo asi tak sedm let.

A jak je to s odezvou, tedy se zájmem o Vaše pořady?

Každá z osobností měsíce vzbudila zájem veřejnosti jiným způsobem. Například Zdeňku Rotreklovi věnovala velkou pozornost média. Petr Oslzlý a Martin Reiner přitáhli návštěvníky na své vlastní prezentace: vyprávění, autorská čtení, vernisáže. Velmi nás překvapil zájem o architekturu Bohuslava Fuchse.

Přednášky v jeho měsíci byly bezesporu nejnavštěvovanější. S radostí však musím konstatovat, že přestože se skupiny návštěvníků proměňují podle oborových zájmů, zaznamenávám tváře, které chodívají téměř pravidelně a stávají se tak jakýmsi samovolně se vytvářejícím kruhem příznivců kolem Očí Brna.

Na co se můžeme těšit v příštím roce?

Letošní ročník byl pilotní. Hledali jsme nejen fyzickou podobu, způsob ztvárnění, ale i cesty, jak na jednotlivé akce upozorňovat, jak vyváženě sestavovat doprovodný program. Vlastně se stále ještě učíme. Ráda bych na akce přivedla větší množství návštěvníků, stejně jako i vyzkoušela jiné formy doprovodných programů než doposud. Chtěla bych také poděkovat všem svým kolegům, kteří mi s tvorbou pomáhají a bez jejichž nasazení i pomoci by cyklus Očí Brna nebyl tím, čím je.

V roce 2016 se na Očích Brna budou podílet i další kurátoři. Hned v únoru Jindra Pavelková a Lucie Heilandová představí historika, mecenáše a brněnského starostu z let 1861–1864 a 1870–1876 Christiana d'Elverta. V říjnu pozve dr. Štěpánka Studeníková hudebního kritika a organologa prof. Jiřího Sehnala, v prosinci pak dr. Vojen Drlík připraví měsíc věnovaný německy píšícímu romanopisci Robertu Musilovi. Velkým svátkem pak bude setkání s brněnskou spisovatelkou, dnes žijící střídavě v Praze a v Itálii, Sylvií Richterovou, nebo spisovatelem, režisérem, hercem a dramatikem Arnoštem Goldflamem. Dalšími osobnostmi, na něž bych ráda upozornila, jsou např. Eduard Milén, Ludwig Mies van der Rohe, Jindřiška Wurmová nebo Věra Bednářová Věrná. Výhledově máme plán minimálně do roku 2018. Ale nepředbíhejme. Oči Brna jsou živým, proměňujícím se organismem, v budoucnu jistě reagujícím na aktuální témata.

K výstavě věnované Janu Zabradníčkovi byl uspořádán devítihodinový maraton čtení z jeho textů

Petr Oslzly na dernisáži výstavy

Pohled na výstavu věnovanou Zdeňku Rotreklovi

Pohled na výstavu věnovanou Bohuslavu Fuchsovi

První akce v rámci měsíce Ludvíka Kundery se zúčastnila i Jiřina Kunderová se synem

GALERIE MORAVSKÉ ZEMSKÉ KNIHOVNY A VÝSTAVA FOTOGRAFIÍ PROF. ANDREWA LASSE: DOTYKY VĚCÍ

Dne 7. března 2015 byla otevřena výstava uměleckých fotografií prof. Andrewa Lasse v Galerii Moravské zemské knihovny v Brně. Touto výstavou byl současně zahájen provoz galerie. Ve výstavních prostorech byly v průběhu roku instalovány expozice, které návštěvníkům knihovny přibližují fondy Moravské zemské knihovny a kulturní i vědeckou činnost knihovny. Čtenáři knihovny a návštěvníci galerie zde mohli spatřit například jedinečnou kolekci starých tisků a prvotisků biblí vydaných v českém jazyce, reprezentativní část ze souboru komeňan, sbírky, která byla založena v roce 1900 tehdejším ředitelem knihovny dr. Wilhelmem Schrammem a která nyní čítá přes 230 svazků, či výstavu věnovanou brněnskému hudebnímu skladateli Miloslavu Ištvanovi, jehož fond MZK spravuje, a řadu dalších unikátních kolekcí.

Kulturní antropolog, surrealista, univerzitní profesor, básník, grafik a fotograf Andrew Lass, nositel ceny VIZE 97 za rok 2014, vystavoval své fotografie v prostorách Moravské zemské knihovny.

Andrew Lass se narodil roku 1947 v New Yorku, dětství strávil v Praze, kde jeho rodiče působili jako novináři. Z Československé socialistické republiky byl vyhoštěn v roce 1973. Mezitím stačil vystudovat gymnázium, v době její největší slávy strávil rok na FAMU, jako fotograf a filmař doprovázel Allana Ginsberga při jeho vítězném tažení Prahou v roce 1965, které skončilo korunováním beatnického básníka králem Majálesu. Stihl se ještě zapsat na Karlovu univerzitu, kde studoval psychologii a folkloristiku, a aktivně se zapojil do činnosti pražské surrealistické skupiny. Po odchodu z Československa získal v USA doktorát. Dodnes působí na věhlasné Mount Holyoke College v Massachusetts a zůstal dvojjazyčně píšícím básníkem. Už v 60. letech napsal v Praze sbírku *Mandala* a po revoluci k ní přidal sbírky *Hon na slepou bábu* a *Hrdlořezy a zvukomalby* – surrealistická imaginace se v nich prolíná s pozornou empatií pro věci a slova.

Prof. Lass spolupracoval od počátku 90. let s českými knihovnami na procesech automatizace.

Lassovy fotografie jsou založeny na nečekaném setkání, jež je důsledkem náhody jako spolupracujícího tvůrčího principu. Toto nečekané setkání však v jeho případě není pověstným brutálním vtrhnutím fantomu podvědomí do reality světa, který nás obklopuje, ale uchovává si překvapivou lyriku okamžiku. Náhoda jeho fotografických kompozicí ovšem potřebuje citlivého pozorovatele a objektiv Lassova fotoaparátu prozrazuje, že za ním právě takový svědek stojí. Skutečnost je dostatečně kreativní, říkají Lassovy fotografie, ale neobejde se bez vnímající mysli. A je to právě toto citlivé vidění, co způsobuje, že skutečnost ožívá vlastním jazykem a je schopna účastnit se umění.

HOSPODÁŘSKÁ ČINNOST ORGANIZACE V ROCE 2015

Údaje o rozpočtu příjmů a výdajů

V upraveném rozpočtu na rok 2015 obdržela Moravská zemská knihovna v Brně příspěvek na provoz ve výši 76 508 540,00 Kč. V průběhu roku 2015 bylo provedeno 21 rozpočtových úprav.

Dotace a příspěvky (v tis. Kč)

Příspěvek na provoz MK ČR	76 509
Dotace na projekty MK ČR	23 781
Mimorozpočtové zdroje	4 318
Neinvestiční dotace a příspěvky celkem	104 608

Vyhodnocení výnosů a nákladů

Přehled celkových nákladů a výnosů organizace a porovnání nákladů a výnosů s upraveným rozpočtem jen za provozní činnost bez účelových dotací a příspěvků uvádí následující tabulka.

Vybrané ukazatele (v tis. Kč)

Ukazatel	Skutečnost k 31. 12. 2015 včetně mimorozpočtových zdrojů	Provoz		
		Upravený rozpočet	Skutečnost k 31. 12. 2015	% plnění
Výnosy celkem	112 885	84 655	84 786	
výnosy z vlastní činnosti	4 610	4 618	4 610	99,83
aktivace	0	0	0	0,00
zúčtování fondů	0	1 163	0	0,00
ostatní výnosy	2 344	2 361	2 344	99,28
finanční výnosy	1 323	4	1 323	33 075,00
dotace od zřizovatele	100 290	76 509	76 509	100,00
mimorozpočtové zdroje	4 318	0	0	0,00
Náklady celkem	112 735	84 655	84 636	
spotřebované nákupy	19 286	13 836	11 465	82,86
z toho akvizice	12 491	5 639	4 975	88,22
opravy	3 369	3 807	3 330	87,47
cestovné	644	320	187	58,44
reprezentace	33	36	33	91,67
služby	7 752	5 659	5 066	89,52
z toho databáze	938	956	938	98,12
osobní náklady	66 437	50 151	50 015	99,73
z toho mzdy	46 561	36 079	36 066	99,96
daně a poplatky	169	245	169	68,98
ostatní náklady	6 491	3 367	5 817	172,77
odpisy	7 070	7 194	7 070	98,28
ZC prodaného majetku	1 404	0	1 404	0,00
finanční náklady	80	40	80	200,00
daň z příjmů	0	0	0	0,00
Výsledek hospodaření	150	0	150	

Pozn.: položky ostatní výnosy a finanční výnosy jsou ovlivněny proúčtováním prodeje nemovitého majetku ve vlastnictví státu

Rozbor výnosů z vlastní činnosti a ostatních výnosů přibližují následující dvě tabulky.

Výnosy z vlastní činnosti (v tis. Kč)

Položka	Skutečnost k 31. 12. 2015	% z celkového objemu výnosů z vlastní činnosti
publikace	3	0,07
knihovnické fotoslužby, tisk a vazby	28	0,61
samoobslužný tisk a kopie	334	7,25
RKK	36	0,78
vložné	0	0,00
registrační poplatky	2 238	48,55
rešerše	15	0,32
EOD	32	0,69
MMVS	278	6,03
pronájmy	1 646	35,70
Celkem	4 610	100,00

Ostatní výnosy (v tis. Kč)

Položka	Skutečnost k 31. 12. 2015	% z celkového objemu ostatních výnosů
ostatní pokuty a penále	1 178	50,26
výnosy z prodeje DHM	500	21,33
jiné ostatní výnosy	666	28,41
Celkem	2 344	100,00

Rozbor čerpání mzdových prostředků

Plán práce na přepočtený stav 167 osob nebyl překročen. Závazný ukazatel čerpání mzdových prostředků byl dodržen. Vykazované překročení mezd bylo kryto z mimorozpočtových zdrojů. Počet zaměstnanců (průměrný přepočtený stav dle skutečnosti) činil 161 osob. Průměrný roční plat činil 24 100 Kč.

Financování reprodukce majetku z EDS/SMVS

V roce 2015 čerpala MZK ze systému SMVS 3 800 000 Kč na akci s názvem Rekonstrukce depozitáře v Rožňoutkách a zaregistrovala do systému SMVS další dvě investiční akce: Rekonstrukce a zateplení střechy (výše dotace ze státního rozpočtu činí 7 088 000 Kč) a Projekt na rekonstrukci a dostavbu depozitáře Šumavská (výše dotace ze státního rozpočtu činí 1 851 000 Kč). Obě dotace budou čerpány v roce 2016.

Programy evropských společenství

Mezinárodní projekty Moravské zemské knihovny v Brně byly v roce 2015 následující:

Název	Authentication and Authorisation for Research and Collaboration (AARC)
Období projektu	2015–2017
Finance celkem	celkové náklady projektu: 2 941 060 EUR celkové náklady projektu – partner MZK: 19 200 EUR příspěvek EU – partner MZK: 19 200 EUR

Údaje o podílu státního rozpočtu na financování činnosti MZK

Mimo schválený příspěvek na provoz byly v průběhu roku 2015 zřizovatelem uvolněny neinvestiční účelové prostředky na projekty ve výši 23 781 200 Kč a investiční účelové prostředky na projekty ve výši 5 780 669 Kč. MZK navíc získala mimorozpočtové zdroje ve výši 4 317 767,45 Kč.

Přehled čerpaných účelových dotací a darů včetně mimorozpočtových (v Kč)

Ukazatel	Neinvestiční prostředky		Investice	
	Poskytnuto 2015	Čerpáno 2015	Poskytnuto 2015	Čerpáno 2015
Příspěvek na provoz od zřizovatele	76 508 540	76 508 540	0,00	0,00
upravený rozpočet	76 508 540	76 508 540		
Účelové dotace od zřizovatele	23 783 200	23 781 200	14 720 000	5 780 669
Česká knihovna	7 000 000	7 000 000		
Cizojazyčná literatura	973 000	973 000		
Komplexní realizace národní expozice na knižních veletrzích	2 293 200	2 293 200		
IP VaV	3 129 000	3 129 000	600 000	600 000
NAKI DF12P01OVV047	2 972 000	2 970 000		
NAKI DF12P01OVV007	1 380 000	1 380 000		
NAKI DF11P01OVV003	2 134 000	2 134 000		
VISK 2	42 000	42 000		
VISK 3 Kramerius	198 000	198 000		
VISK 3 Obálky knih	300 000	300 000		
VISK 3 REKS	29 000	29 000	121 000	121 000
VISK 5 fondy	589 000	589 000		
VISK 5 sbírky	147 000	147 000		
VISK 8 CPK	2 499 000	2 499 000	1 260 000	1 259 669
VISK 9	98 000	98 000		
SMVS 134V112000189			3 800 000	3 800 000
SMVS 134V112000295			1 851 000	0,00
SMVS 134V112000299			7 088 000	0,00
Účelové dotace a dary od jiných poskytovatelů	0,00	4 317 767	0,00	0,00
Regionální funkce MZK (Jihomoravský kraj)		1 469 324		
Regionální funkce Blansko (Jihomoravský kraj)		1 914 000		
ERNIE (Masarykova univerzita)		490 522		
AARC (EK)		148 265		
Finanční dar (U.S. Embassy)		235 766		
Věcný dar Brněnského seniorátu		31 890		
Příspěvek na realizaci zahraniční pracovní cesty (Nadace knihoven)		28 000		
Celkem čerpáno od všech poskytovatelů		104 607 507		5 780 669

Rezervní fond

V roce 2015 činila celková tvorba rezervního fondu 122 390,06 Kč a celkové čerpání fondu činilo 235 766 Kč. Počáteční stav fondu byl k 1. lednu 2015 celkem 1 427 241,60 Kč a konečný stav k 31. prosinci 2015 byl 1 313 865,66 Kč.

Přehled hospodářských činností

Moravská zemská knihovna v Brně nevykonávala žádnou hospodářskou činnost.

Výsledek hospodaření

Moravská zemská knihovna v Brně realizovala svoji činnost v roce 2015 s celkovými náklady 112 735 320,10 Kč, s celkovými výnosy 112 884 872,33 Kč a dosáhla zlepšeného výsledku hospodaření ve

výši **149 552,23 Kč**. Celkově lze zhodnotit, že organizace hospodařila se svěřeným majetkem řádně a hospodaření organizace je pod kontrolou.

Zlepšený hospodářský výsledek je ovlivněn zejména výrazně nižšími náklady na vytápění v důsledku mírné zimy.

Opravy a rekonstrukce

V roce 2015 proběhlo zateplení a rekonstrukce obvodového pláště a výměna oken a dveří u externího depozitáře Roštoutky. Byla dokončena úprava okolí MZK a zkolaudován nový chodník, připraven investiční záměr na zpracování projektové dokumentace pro stavební povolení na rekonstrukci a dostavbu depozitáře H1, investiční záměr na rekonstrukci střechy hlavní budovy MZK a provedeny drobné opravy a úpravy odvodnění prostoru atria.

POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ PODLE ZÁKONA Č. 106/1999 SB., O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM

V souladu s § 18 z. č. 106/1999 Sb. Moravská zemská knihovna v Brně zveřejňuje zprávu o své činnosti v oblasti poskytování informací dle z. č. 106/1999 Sb.

V roce 2015 byly podány dvě žádosti o poskytnutí informace dle z. č. 106/1999 Sb.

Žádost společnost Mafra, a.s., ze dne 10. 7. 2015 – žádost odložena z důvodu nezaplacení nákladů za poskytnutí informací, s tímto odložením společnost Mafra, a.s., souhlasila a proti odložení žádosti nepodala stížnost ani opravný prostředek.

Žádost společnost Mafra, a.s., ze dne 4. 8. 2015 – žádosti zcela vyhověno a informace byly poskytnuty dne 12. 8. 2015.

Moravská zemská knihovna v Brně neposkytla v roce 2015 žádné výhradní licence.

Žádná osoba nepodala stížnost na postup Moravské zemské knihovny v Brně při vyřizování žádosti o informace dle § 16a z. č. 106/1999 Sb.

*V Brně dne 10. 1. 2016
Moravská zemská knihovna v Brně*

PLNĚNÍ VÝKONOVÝCH UKAZATELŮ ZA ROK 2015

úkol	MZK celkem plán	z toho jednotlivé knihovny (vyplňovat jen, pokud jsou i info mimo MZK)					výměnný fond
		plnění	MZK	RK	NK	AK	
Stav knihovního fondu (předěšlý rok)		4 164 645	4 090 193	7 181	6 801	18 036	42 434
Celkový stav k 31.12. daného roku		4 202 715	4 126 457	7 068	6 712	16 131	46 347
Z toho zpracováno v PC							
1.1 Knihy			1 184 394				
1.2 Zkompletované seriály			483 624				
1.3 Ostatní dokumenty (vč. Rkp)			472 122				
1.3.1 Kartografické dokumenty			19 059				
1.3.2 Hudebniny			97 039				
1.3.3 AV dokumenty zvukové			8 765				
1.3.4 Elektronické dokumenty			24 800				
1.3.5 Grafika			13 596				
1.3.6 Normy							
1.3.7 Patenty			305 454				
1.3.8 Rukopisy			3 409				
Přírůstky knihovního fondu		43 559	39 170	178	298		3 913
2.1 Knihy		32 247	28 040	178	214		3 815
2.2. Zkompletované seriály		7 981	7 981				
2.3 Ostatní dokumenty		3 331	3 149		84		98
2.3.1 Kartografické dokumenty		295	295				
2.3.2 Hudebniny		337	337				
2.3.3 AV dokumenty zvukové		495	495				
2.3.4 Elektronické dokumenty		1 420	1 336		84		
2.3.5. Grafika		116	116				
2.3.6 Normy							
2.3.7 Patenty		570	570				
2.3.8 Rukopisy							
Úbytky knihovního fondu		5 489	2 906	291	387	1 905	0
3.1 Knihy		3 759	2 384	291	371	713	
3.2 Zkompletované seriály							
3.3 Ostatní dokumenty		1 730	522		16	1 192	
3.3.1 Kartografické dokumenty			1				
3.3.2 Hudebniny			2				
3.3.3 AV dokumenty zvukové						1 016	
3.3.4 Elektronické dokumenty			2			52	
3.3.5 Grafika						124	
3.3.6 Normy			517				
3.3.7 Patenty							

Počet knihovních jednotek ve volném výběru	123 864	Počet prezenčních knihovních jednotek celkem	52 109
Počet absenčních knihovních jednotek celkem	71 755	Počet prezenčních knihovních jednotek v Zahraničních knihovnách	2 332
Počet knihovních jednotek v absenčním volném výběru	37 966	Počet prezenčních knihovních jednotek ve studovnách	49 777
Počet knihovních jednotek v Zahraničních knihovnách	33 789		

úkol	MZK celkem plán	z toho jednotlivé knihovny (vyplňovat jen, pokud jsou i info mimo MZK)					výměnný fond
		plnění	MZK	RK	NK	AK	
Přírůstek podle způsobu nabytí		43 559	39 170	178	298		
Povinný výtisk		29 214	29 214				
Nákup		6 168	6 168				
Dary		4 170	3 694	178	298		
Výměna		94	94				

Počet adjustovaných svazků (adj.+čas.)	70 181
Vazba a opravy knih (knihy, čas, ST)	5 384
Restaurování RKP a ST	40

Počet registrovaných čtenářů	20 583
Z toho nově registrovaných	8 320
Počet návštěvníků knihovny	439 226
Počet studijních míst	771
Z toho v tiché studovně	13
Z toho v týmových studovnách	42
Počet PC pro čtenáře v síti	91
Virtuální návštěvy web. stránky	454 379

Výpůjčky úhrnem (protokolované i neprotokolované)	459 074	Meziknihovní výpůjční služba	11 076
Výpůjčky úhrnem (protokolované)	452 859	Půjčeno jiným knihovnám	7 678
(přes systém Aleph)		Vnitrostátně	7 541
Mimo knihovnu	297 589	Mezinárodně	137
Prezenční	155 270	Půjčeno z jiných knihoven	3 398
Knihy	401 406	Vnitrostátně	1 580
Seriály	32 534	Mezinárodně	1 818
Historický fond	1 280	Výpůjčky neprotokolov+A1ané (mimo Aleph)	6 215
Mikrografické dokumenty	938	Seriály (včetně běžného ročníku) (OP+ZHR)	5 234
Kartografické dokumenty	443	Ost.dok.vč. RKP a hud.	518
Tištěné hudebniny	2 337	Počet žádaných děl	297 192
Zvukové a obrazové dokumenty	3 565	v knihovně	284 909
Elektronické dokumenty	8 074	v rámci MVS	12 283
Jiné	2 282	Z toho kladně vyřízených	11 076
Prolongace	269 735		

Počet titulů docházejících periodik	5 286
ČR	5 188
zahraničí	98
Katalogizace knihovních jednotek	
Jmenná katalogizace – děl	35 803
Z toho popsáno v Clusteru	4 602
Z toho popsáno v MZK01	4 803
Z toho převzato z Clusteru	10 192
Z toho popsáno v odb. periodik	8 291
Z toho popsáno v MZK03	7 915
Věcná katalogizace – děl	29 259
Z toho popsáno v Clusteru	5 750
Z toho popsáno v MZK01	4 982

Z toho převzato z Clusteru	10 691
Z toho popsáno v MZK03	7 836
Zrevidováno	5 893
Rekatalogizováno	3 508
Záznamy národních autorit	7 500
Analytický popis článků	1 029
Retrokonverze fondu – tituly	43 248
Retrokonverze v MZK01	36 564
Retrokonverze v MZK03	6 684
Odesláno do Souborného katalogu	109 745
Přijato do Souborného katalogu	86 894
ANL	1 029

Počet titulů vydaných publikací	12	Revize knihovního fondu	367 672
Z toho jako spolupracující instituce	4	Řádná revize	186 161
Z toho periodik	1	Mimořádná revize	73 337
		Revize fondu studoven	108 174
		Číselná revize	

úkol	z toho jednotlivé knihovny		
	plnění	MZK	RK
Metod. návštěvy a konzultace, praxe	616		
Z toho metodické návštěvy	141		
Z toho konzultace	457		
Z toho praxe	18		
Kolektivní akce pro veřejnost	319		
Přednášky, semináře, školení, besedy, promítání, diskuze, workshopy, besedy, vernisáže výstav	221	174	47
Počet účastníků	14 139	12 819	1 320
Exkurze	98	86	12
Počet účastníků	2 039	1 760	279
Kolektivní akce pro odbornou veřejnost	34		
Praktická školení a semináře	25		
Počet účastníků	623		
E-learningové kurzy	8		
Počet účastníků	328		
Rekvalifikační knihovnický kurz	1		
Počet účastníků	15		
Výstavy	25	24	1

úkol	MZK celkem plán	plnění
Digitalizace		13 743
Počet knihovních jednotek	12 000	18
Z toho historického fondu přes EOD		3 557 708
Počet digitalizovaných stran	3 000 000	5 888
Z toho historického fondu přes EOD		202
Počet zdigitalizovaných zvukových dokumentů	200	112 735

ZÁKLADNÍ ČINNOSTI ORGANIZACE V ROCE 2015

SLUŽBY UŽIVATELŮM

Moravská zemská knihovna v Brně je pro čtenáře otevřena 75,5 hodiny týdně: ve všední dny 8.30 až 22.00, v sobotu 9.00 až 17.00. Provozní doba půjčovny byla v roce 2015 na základě průzkumu zkrácena ve všední dny do 19.30. Došlo rovněž k úpravě sobotní provozní doby. Byl obnoven provoz šatny, kde je nyní 350 odkládacích míst.

V prostorách půjčovny se od srpna 2015 nachází pouze takzvané absenční volný výběr v počtu 37 966 svazků. Pro jeho půjčování mohou uživatelé od srpna využít dvě samoobslužná výpůjční zařízení – selfchecky (realizováno 1 842 výpůjček). Počítačové vybavení půjčovny určené čtenářům bylo kompletně obměněno. MZK evidovala v roce 2015 20 583 čtenářů (z toho 8 320 nových), výpůjční oddělení uskutečnilo 217 936 absenčních výpůjček a 226 323 prolongací. V návaznosti na umožnění online plateb zavedených v roce 2014 se přistoupilo k zprovoznění registrací a jejich platbám online.

Požadované knihovní jednotky jsou čtenářům vyhledávány ve většině případů do hodiny, jen u někte-

rých specializovaných fondů se vyhledává do druhého dne, u fondu z externího depozitáře do maximálně 10 dní. Vedle přípravy požadavků čtenářů (vyhledáno 284 909 požadavků, zařazeno 290 495 knihovních jednotek) Oddělení skladů zařazovalo nový přírůstek a v rámci lokace 3 přesouvalo fond.

V rámci revitalizace veřejných prostor MZK započaté v roce 2014 byla nově v 1. patře vybavena tzv. Tichá studovna se **13** individuálními místy, z nichž **1** je určeno přednostně pro tělesně postižené (od 1. října 2015 bylo provedeno 173 rezervací zde umístěných studijních míst). Revitalizace pokračovala rovněž pořízením sedacího nábytku do studoven, takto byl zvýšen počet studijních míst o **106**. Studijní místa ve Studovně humanitních věd a ve Studovně přírodních a technických věd byla osazena elektrickými zásuvkami. Zde je pro čtenáře k dispozici 27 007 knihovních jednotek (Studovna humanitních věd **14 525**, Studovna přírodních a technických věd **12 482**) včetně časopisů.

Nově bylo zavedeno i prezenční půjčování tabletů s aplikací Kramerius zpřístupňující tuto digitální knihovnu. V roce 2015 pracovníci OIS odpověděli na 681 písemných čtenářských dotazů a vypracovali 57 rešerší.

Pro registrované čtenáře byly přístupné následující databáze (ve většině případů s možností vzdáleného přístupu):

- Academic Source Complete
- Business Source Complete
- LISTA
- Web of Knowledge
- Naxos Music Library
- Oxford Music
- ProQuest Central
- Library PressDisplay (Pressreader)
- Anopress

ASPI
Regional Business News
Central & Eastern European Academic
RILM Abstracts of Music Literature
eBook Public Library Collection
Factiva
AtoZ
Middle Online Package

Až na výjimky byl u všech předplacených elektronických zdrojů ve srovnání s rokem 2014 zjištěn nárůst počtu přístupů či zobrazených plných textů.

K větší využívanosti databáze Library PressDisplay přispělo rozšíření nabídky dostupných českých titulů – nově jsou čtenářům k dispozici týdeníky Respekt a Ekonom či Hospodářské noviny. U multioborové databáze ProQuest se zvýšil počet zobrazených plných textů téměř o 25 %.

V Americké knihovně MZK je dostupný zdroj eLibraryUSA, který poskytuje přístup do cca 20 samostatných databází. Ve Studovně periodik a norem je přístupná databáze norem ČSN online. Databázím je věnována samostatná sekce webových stránek: <http://www.mzk.cz/databaze>. Čtenáři MZK jsou o dostupnosti těchto zdrojů informováni také prostřednictvím newsletteru, plakátů či školení pořádaných v knihovně.

V souvislosti s platností nového knihovního řádu od 1. září 2015 byly zrušeny poplatky za rezervaci půjčených knih (rezervací bylo v roce 2015 vyřízeno 25 322). Změny zasáhly i systém půjčování prezenčních výpůjček. Ty jsou nyní pro čtenáře připraveny u pultu ve 4. patře, pouze prezenční výpůjčky periodik se nacházejí ve Studovně periodik a norem. Došlo k částečné úpravě Hudebního koutku, jeho výsledná podoba se připravuje na rok 2016.

Oddělení meziknihovních výpůjčních služeb zpracovalo **8 397** požadavků z ČR i ze zahraničí,

kladně jich bylo vyřízeno 7 678. Pro čtenáře bylo podáno 3 398 žádostí do jiných knihoven jak u nás, tak v zahraničí. Celkově byla za služby MVS vybrána částka **278 043** Kč. Oddělení vyřídilo **65** objednávek služby eBooks on Demand – kladně **52** a **11** objednávek bylo zrušeno (MZK nabídla digitální kopii požadovaného díla volně stažitelnou z repozitářů v ČR či zahraničí).

Ze **Zahraněních knihoven** proběhly největší změny roku 2015 v Americké knihovně, pro kterou byly vyčleněny prostory na galerii 3. patra. Knihovna byla vybavena novými regály a sedacím nábytkem.

1.–3. listopadu 2015 se uskutečnilo školení EducationUSA. Ve spolupráci s Fulbrightovou komisí proběhly semináře Stipendia pro studium v USA a Granty pro výzkum v USA.

V rámci Anglické knihovny byly uspořádány semináře pro učitele angličtiny ve spolupráci s nakladateli učebnic angličtiny (např. Getting Pupils to Speak: Teaching speaking at upper primary; Dyslexie – problém nebo obohacení; Čistí či nečistí?).

Pod záštitou Německé knihovny byl obnoven Filmový klub. Nově byl představen program Wimmelbuch – interaktivní čtení dětské knihy.

V Rakouské knihovně byl ve spolupráci s Rakouským institutem (Österreich Institut) zahájen projekt Kniha měsíce, jehož cílem je zvýšit atraktivitu fondu

RK a poukázat na jeho aktuálnost. V rámci projektu je RK propagována na webu a FB stránkách ÖI. Ve spolupráci s RKF (Rakouské kulturní fórum) proběhla výstava zorganizovaná na počest držitelky Nobelovy ceny Berthy von Suttner při příležitosti výročí 1. světové války. V obou knihovnách byly z beletrie vyčleněny tři oblasti se samostatnou 2. signaturou – GD – Gedichte / lyrika; DR – Drama; GW – Gesammelte Werke / souborné dílo. Došlo též k zpřehlednění fondu z oblasti věnované gramatice a didaktice.

Studovna periodik a norem obsloužila v roce 2015 **16 995** čtenářů. Ke snížení počtu oproti předchozím letům došlo v důsledku přesunu prezenčních výpůjček neperiodických publikací do 4. patra a také kvůli uzavření externího depozitáře na tři měsíce z důvodu rekonstrukce. I tak bylo ze skladiště připraveno **37 764** prezenčních výpůjček, z toho **31 297** vázaných novin a časopisů, **1 096** mikrofilmů a mikrofišů, **559** CDR, **21** map, **274** norem a **4 517** výpůjček běžných ročníků periodik. Na základě požadavků čtenářů bylo vyhotoveno **8 559** xerokopií. Pracovníci odboru rovněž kompletovali docházející ročníky periodik a doplňovali torza ročníků periodik (**297**). Ve volném výběru bylo v roce 2015 vyloženo **644** periodik, která tak byla registrovaným čtenářům dostupná okamžitě, v průběhu roku docházelo k aktualizaci tohoto volného výběru, nepříliš půjčované tituly byly nahrazeny žádanějšími.

Studovnu rukopisů a starých tisků navštívilo **326** badatelů a prezenčně jim bylo ke studiu připraveno **1 335** svazků z historického fondu MZK. Pracovníci odboru připravili rovněž 19 odborných exkurzí s ukázkami rukopisů, prvotisků, starých tisků, map a grafiky a s návštěvou restaurátorské dílny. Na základě požadavků čtenářů bylo zhotoveno 255 tištěných a 1 697 digitálních fotokopií z historického fondu MZK. Dalších 5 888 fotokopií bylo zhotoveno v rámci služby EOD.

SPRÁVA, ZPRACOVÁNÍ A ZPŘÍSTUPNĚNÍ FONDŮ

Moravská zemská knihovna v Brně disponuje fondem v celkovém počtu **4 122 211** jednotek, přírůstek v uplynulém roce činil **39 646** jednotek (bez výměnných souborů). Nejvíce byly doplňovány knihy, a to na základě povinného výtisku, dalším zdrojem rozšiřování fondu byly nákupy a dary.

V roce 2015 došlo ke změnám v akviziční praxi. Ustoupilo se od hromadných nákupů beletrie a do-

plňování stejných titulů do studoven i volného výběru a pozornost se zaměřila k výběru dokupované literatury domácí i zahraniční. Byla obnovena činnost akviziční komise, která pravidelně vyhodnocovala knižní novinky, tipy na nákup i nabídky vydavatelů/dodavatelů.

Také byl změněn způsob nákupu literatury – začátkem roku proběhly poslední tendry a následně se vybrané tituly nakupovaly přímo u vydavatelů/dodavatelů. Tento způsob znamenal nárůst agendy a individuální práce s vydavateli, ale přispěl k vyšší úplnosti získávání povinného výtisku i k různým cenovým zvýhodněním. Byla nakoupena literatura za **3 056 000** Kč a navázána spolupráce s pěti dodavateli zahraniční literatury, přičemž byly využívány jejich nabídkové akce. Byly osloveny knihovny jednotlivých fakult Masarykovy univerzity s nabídkou spolupráce, zejména v oblasti návrhů na dokoupení zahraniční literatury.

Došlo též ke změně lokace zahraničních titulů. Ty již nejsou automaticky lokovány do studoven, ale podle svého obsahu a čtenářského určení mohou být i ve volném výběru, resp. ve skladu.

V oblasti **zpracování fondů** se rok 2015 odehrál ve znamení přechodu na nová katalogizační pravidla Resource Description and Acces (RDA), která v rámci České republiky vstoupila v platnost od května.

Zlepšením kooperace se Souborným katalogem ČR byla dohoda o automatickém sklizení záznamů prostřednictvím OAI/PMH. Byl publikován set, který je každý večer sklizen OAI harvesterem Národní knihovny. To umožnilo i každodenní opravy případných chybových záznamů.

V **oddělení jmenného popisu** bylo zpracováno **19 597** záznamů, z toho **4 602** bylo nově vytvořeno v Aleph-cluster v bázi NKC01. V rámci clusteru probíhala i revize bibliografických záznamů MZK. Celkem bylo zrevidováno **5 893** záznamů. V databázi

národních autorit AUT10 bylo vytvořeno **7 500** záznamů autoritních návrhů personálních a korporativních autorit, z toho **1 321** v rámci projektu VISK 9, kde došlo ke snížení původně žádané dotace, a proto realizace projektu probíhala pouze v období od března do června. Probíhala rovněž harmonizace rejstříků, v rámci které bylo zharmonizováno **106 200** záhlaví. V **oddělení věcného popisu** bylo zpracováno **21 443** záznamů, z toho **5 750** bylo nově vytvořeno v Aleph-cluster v bázi NKC01. Do NKP bylo odesláno **162** návrhů věcných tematických autorit, **15** návrhů geografických názvů a **10** návrhů formálních deskriptorů. Od poloviny roku 2015 již pracovníci oddělení nepřidělovali druhou signaturu pro stavění do volného výběru a studoven, tato činnost přešla na správce jednotlivých fondů. V rámci Hudební knihovny bylo věcně popsáno 410 hudebnin a zvukových dokumentů a 293 starých hudebních tisků a rukopisů bylo rekatalogizováno. U sdílené katalogizace bylo popsáno 19 hudebních dokumentů, 111 jich bylo opraveno a tři změněny.

V **oddělení retrokonverze** bylo vytvořeno celkem **33 067** bibliografických záznamů, deduplikováno **6 998** záznamů a zkontrolováno **42 838** záznamů. (Kontrola probíhá postupně a vysoké číslo je dáno zpracováním velkého počtu záznamů z roku 2013, kde nebyla zohledněna kapacita supervizorů.) Při deduplikaci bylo z báze MZK01 definitivně smazáno **2 695** duplicitních záznamů. Retrokonverze pokračovala rovněž v rámci prací odboru revize, kde bylo zpracováno **3 134** záznamů. Pracovnice oddělení jmenného popisu dokončovala též retrokonverzi hudebního fondu, v rámci které bylo nově napsáno **279**, deduplikováno **75** a zkontrolováno **6 956** záznamů.

Při kontrole bibliografických záznamů před odesláním do Souborného katalogu ČR se nejen harmonizují rejstříky a vytvářejí nová autoritní záhlaví, ale vybrané záznamy se obohacují o věcné prvky, které zvyšují jejich váhu. V roce 2015 bylo do SK ČR celkem z MZK přijato **81 870** záznamů.

Odbor periodik prověřoval nabídkové seznamy cizích institucí a jednotlivců. Z nabídkových seznamů a darů bylo doplněno **148** svazků časopisů. Jmenně bylo zkatalogizováno **7 981** časopisů a **310** CD-ROMů. Odbor vede též samostatný přírůstkový seznam patentů, v této oblasti byl přírůstek za uplynulý rok **570** položek.

Historický fond MZK se rozrostl o **29** nových svazků prvotisků a starých tisků. V roce 2015 se pra-

covníci soustředili na rozšíření databáze Katalogu jihomoravských historických sbírek o nové exemplářové záznamy zpracovaných akvizičních přírůstků (79) a retrokonverzní záznamy klášterní knihovny brněnských minoritů (5 026 nových exemplářových záznamů v rámci projektu VISK 5). Nad rámec projektu VISK 5 bylo vytvořeno **1 658** záznamů. Jako nový deponát byla v MZK uložena knihovna františkánů v Dačicích.

Pracovníci **odboru revize** provedli revizi **259 498** svazků v rozsahu a u fondu schváleného MK ČR. Revize byla provedena na základě revizního katalogu, u vyšších signatur lokace 2 byl částečně použit výstup z PC. U retrokonverzně zpracovaného fondu byly při revizi dolepovány etikety s čárovým kódem včetně zaevidování kódu v Alephu. V databázi bylo průběžně opraveno 17 593 položek. Revizní katalogy jsou dále udržovány a doplňovány. Pracovníci studoven provedli revizi **108 174** svazků. Superrevize proběhla u **6 704** svazků, nalezeno jich bylo **5 662**. Z fondu MZK bylo vyřazeno **4 972** knihovních jednotek, z toho u **582** se jednalo o ztráty zaviněné čtenáři.

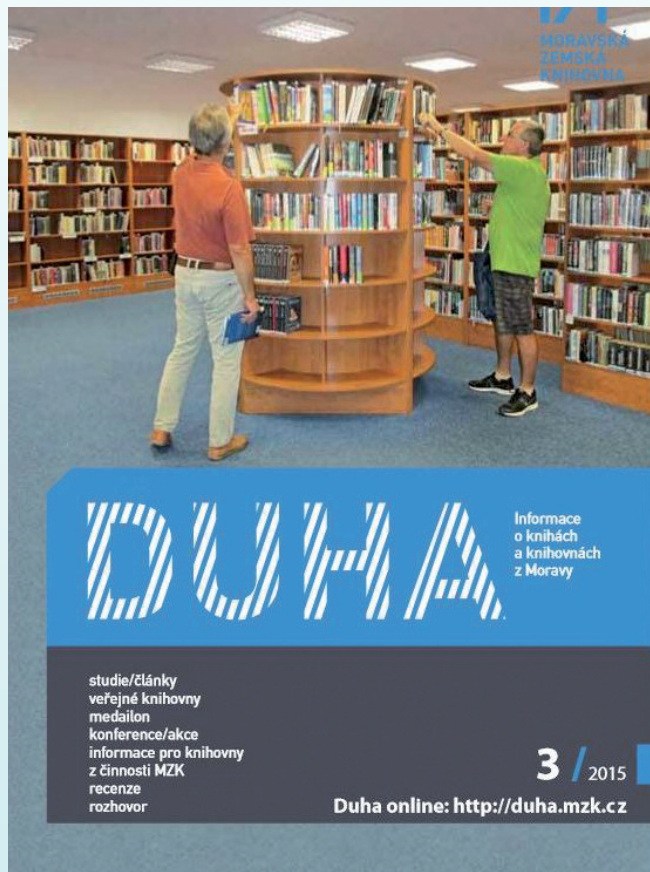
V průběhu roku bylo přijato **47** různě obsáhlých darů, které byly průběžně zpracovávány. Vždy byl zjišťován stav ve fondu MZK. Chybějící svazky byly doplňovány. Dalším krokem bylo ověřování možnosti využít daru pro digitalizaci. Tituly neevidované v Registru digitalizace byly zarezervovány pro MZK a předávány na zpracování do odboru digitalizace. Na digitalizaci bylo z fondu MZK a darů připraveno **14 141** knihovních jednotek.

Rok 2015 byl prvním rokem udržitelnosti projektu **Národní digitální knihovna**. Digitalizace pokračovala na základě stanovených parametrů (např. žádanost titulů). Velký význam pro destruktivní digitalizaci měly publikace získané darem. Podařilo se naplnit plán digitalizace **3 000 000** stran. Digitalizované dokumenty jsou zpřístupňovány v digitální knihovně Kramerius. Druhá polovina roku byla ve znamení prací spojených se slučováním dvou v té době používaných bází. Spojení bylo dokončeno na přelomu roku 2015 a 2016.

V **knihářské dílně** byla průběžně dle potřeby zpracovávána vazba celoplátěná, polotuhá i vazba brožur. Podle potřeby probíhaly opravy poškozených svazků. Bylo vyvázáno či převázáno **5 299** svazků, vyrobeno **2 137** desek na časopisy a obalů na knihy, **21** krabic a **62** paspart. V rámci ochrany historických

fondů bylo provedeno **40** plánovaných restaurátorských a konzervátorských zásahů v různé míře poškozených vazeb starých tisků.

Práce **adjustace** jsou v MZK rozděleny mezi dva odbory, v rámci Odboru revize probíhalo skenování přebalů knih (**7 263** svazků), zpracování knih do vol-

ného výběru (**13 977** svazků) a balení svazků do studoven (**3 231**). Nový přírůstek byl průběžně opatřován ochranným magnetickým proužkem. Adjustace v rámci Odboru periodik průběžně zpracovávala svazky na vazbu i do švédských desek, prováděla opravy poškozených štítků a čárových kódů. Celkem bylo adjustováno **9 654** svazků seriálů.

SLUŽBY KNIHOVNÁM

Regionální funkce

Výkon regionálních funkcí v Jihomoravském kraji zajišťovalo v průběhu roku 2015 celkem 6 pověřených knihoven. Pro okres Blansko plnila funkci pověřené knihovny MZK a práce zde byla organizována ze tří středisek – Boskovice, Křtiny, Ráječko. Hlavní pozornost byla zaměřena na rozvoj regionální automatizace, spolupráci se zřizovateli, nákup a cirkulaci výměnných fondů a nově na podporu komunitní a kulturně výchovné činnosti. Hlavní aktivity regionu

se vedle budování výměnných fondů zaměřily zejména na podporu dětského čtenářství. Mimo jiné v Městské knihovně v Rájci-Jestřebí proběhlo ukončení 6. ročníku hnutí Celé Česko čte dětem, uspořádáno bylo rovněž literárně-turistické putování pro čtoucí rodiny regionu Blansko z Doubravice nad Svitavou do Kuniček. V rámci projektu Haló, haló – tady Večerníček se děti setkaly s regionálními autory. Bylo uspořádáno **43** besed, kterých se zúčastnilo **2 040** dětí.

Ve spolupráci se zástupci Jihomoravského kraje a za účasti médií se koncem roku konalo v Moravské zemské knihovně Slavnostní setkání knihoven obcí Jihomoravského kraje spojené se slavnostním udělením ceny Nejlepší obecní knihovna JMK.

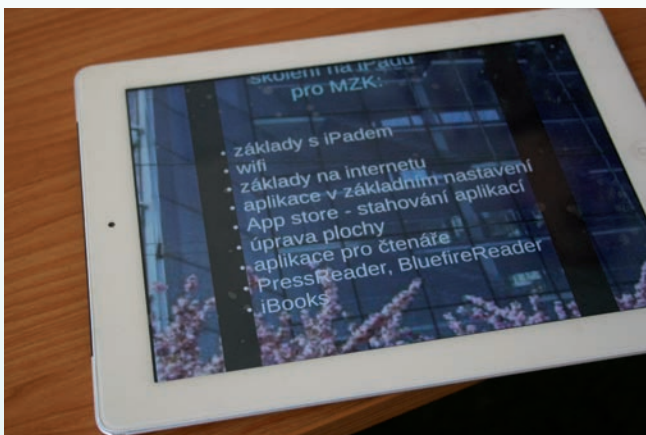
V roce 2015 vyšel již **29. ročník** časopisu *Duha*, který je vydáván jako čtvrtletník s podnázvem Informace o knihách a knihovnách z Moravy, nově také v tištěné podobě.

Vzdělávání knihovníků

V oblasti vzdělávání knihovníků Jihomoravského kraje v roce 2015 probíhala frontální výuka, odborná veřejnost se mohla seznámit s problematikou půjčování e-knih či audioknih v knihovnách či s pedagogickým minimem pro knihovníky. Realizován byl workshop na téma Knihovnické komunikace. Praktická školení byla věnována počítačové gramotnosti. Ve spolupráci s Knihovnou Jiřího Mahena a Klubem dětských knihoven Jihomoravského kraje se konal seminář Práce s dětmi se specifickými potřebami. V rekvalifikačním knihovnickém kurzu (akreditovaném MŠMT) absolvovalo celkem **15** účastníků. Proběhly dva běhy (vždy jarní a podzimní) e-learningového Knihovnického kurzu a kurzu Služby knihoven, dále dva běhy e-learningového kurzu Digitalizace a e-learningový kurz angličtiny Elka 1 a pokročilý angličtiny Elka 2. Část vzdělávacích akcí byla v 1. pololetí roku 2015 realizována ještě v rámci končícího projektu ERNIE.

V průběhu roku 2015 absolvovali v MZK praxi tři žáci Střední odborné školy knihovnické, jedna stu-

dentka Vyšší odborné školy a 14 vysokoškolských studentů oborů knihovnictví, hudební věda, historie, sdružená uměnovědná studia, dějiny umění.

Ukázka ze školení na téma práce s iPadem

Česká knihovna a Zahraniční knihovna

V roce 2015 proběhl **17. ročník** projektu Ministerstva kultury ČR Česká knihovna, který je zaměřen na podporu nákupu nekomerčních a komerčně problematických titulů uměleckých děl české literatury, české ilustrované tvorby pro děti i mládež, děl literární vědy, kritiky a věd příbuzných. Do tohoto roč-

níku se přihlásilo **67** nakladatelství se **480** knižními tituly, z toho bylo **13** titulů vyřazeno v předkole. Literární rada na svém březnovém zasedání vybrala pro knihovny do nabídkového seznamu celkem **170** knižních titulů od **41** nakladatelů.

Do projektu se zapojilo **657** knihoven, z toho **640** veřejných a **17** vysokoškolských. Díky navýšení finanční částky z Ministerstva kultury ČR bylo pro knihovny vyhlášeno **2. kolo**. Knihovny měly možnost objednat si publikace za dalších **6 000** Kč. Těto možnosti využilo **406** knihoven. V roce 2015 obdrželo 657 knihoven bezplatně na obohacení fondů **26 199** publikací původní české literární tvorby.

7. srpna 2015 byl vyhlášen projekt Cizojazyčná literatura pro vybrané veřejné profesionální knihovny. Zapojené knihovny si mohly v nabídkovém seznamu sestaveném z 314 titulů objednat knihy v základní objednávce za 30 000 Kč a v rezervě za 20 000 Kč.

Na výběru titulů spolupracovali odborníci z Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, z Masarykovy univerzity v Brně, z Ústavu slovenskej literatúry v Bratislavě. **30** vybraných knihoven obdrželo **3 736** publikací v anglickém, německém, francouzském, španělském, italském, slovenském a ruském jazyce.

Slavnostní otevření střediskové knihovny v Knihovně městyse Křtiny 28. ledna 2015 za účasti ředitele MZK prof. Tomáše Kubíčka

Koncepce výzkumu, vývoje a inovací na období 2010–2015

Moravská zemská knihovna v Brně je veřejnou výzkumnou organizací (zákon č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích), jejímž hlavním účelem je provádět základní výzkum, aplikovaný výzkum nebo experimentální vývoj a šířit jejich výsledky prostřednictvím výuky, publikování nebo transferu technologií. MZK je druhou největší veřejnou vědeckou knihovnou v České republice a největší vědeckou knihovnou na Moravě. Vedle závažné úlohy v oblasti informační podpory vědy, techniky i kultury plní Moravská zemská knihovna ze zákona i funkci krajské knihovny pro Jihomoravský kraj.

Základní výzkumné aktivity MZK se pohybují v rámci priorit vymezených Koncepcí výzkumu, vývoje a inovací na období 2010 až 2015 (dostupná z: http://www.mzk.cz/sites/mzk.cz/files/souboryMZK/pdf/mzk_koncepce_vvai_2010_aktualizace.pdf). Jsou jimi Knihověda, studium knižní kultury a studia nových médií, Akvizice, ochrana a zpřístupnění digitálních dokumentů a vývoj on-line služeb knihoven, Akvizice digitálních dokumentů, Zpřístupnění digitálních dokumentů, LTP (dlouhodobá ochrana digitálních dokumentů), Ochrana analogových fondů a Informační infrastruktura výzkumu, vývoje a inovací.

Vědecká rada MZK:

Ing. Nadežda Andrejčíková, Ph.D.

Cosmotron Bohemia, s. r. o.

Ing. Alojz Androvič, Ph.D.

Univerzitná knižnica v Bratislave

doc. PhDr. Hana Bočková, Dr.

Ústav české literatury a knihovnictví Filozofické fakulty Masarykovy univerzity

Prof. PhDr. Mgr. Tomáš Knoz, Ph.D.

Historický ústav Filozofické fakulty Masarykovy univerzity

Prof. RNDr. Milan Konečný, CSc.

Geografický ústav Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity

PhDr. Michal Lorenz, Ph.D.

Kabinet informačních studií a knihovnictví

Ústav české literatury a knihovnictví Filozofické fakulty Masarykovy univerzity

Mgr. Vladimír Maňas, Ph.D.

Ústav hudební vědy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity

Prof. RNDr. Luděk Matyska, CSc.

Ústav výpočetní techniky Fakulty informatiky Masarykovy univerzity

Řešené projekty

Projekty programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI):

TEMAP. Technologie pro zpřístupnění mapových sbírek

Projekt reagoval na potřeby paměťových institucí efektivním způsobem zpracovat a zpřístupnit dosud převážně nedostatečně evidované a prezentované mapové sbírky. Cílem se stalo nabídnout volně dostupný soubor softwarových nástrojů a metodik, který umožní zpracování starých mapových děl nejen s ohledem na jejich evidenci, ale i na kartografickou korektnost a atraktivní zpřístupnění laické veřejnosti. Ambicí bylo propojit technické poznatky kartografie, zkušenosti paměťových institucí a moderní webové technologie.

Projekt byl koordinován Moravskou zemskou knihovnou v Brně a realizován společně s Mapovou sbírkou Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy a s Geografickým ústavem Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity. Uskutečnění záměru umožnila finanční podpora z programu NAKI Ministerstva kultury ČR.

Portál Staré mapy – pionýr online spolupráce knihoven a jejich uživatelů

Projekt TEMAP nabídl prostřednictvím portálu staremapy.cz řešení důkladnějšího zpracování sbírek map metodou crowdsourcingu, tedy využití práce dobrovolníků realizované v tomto případě ve webovém prostředí. Zapojit se mohou vlastníci digitalizovaných mapových sbírek umístěných pod stálým webovým odkazem. Dobrovolníci ztotožňují prostřednictvím online aplikace místa na staré mapě s lokalitami zobrazenými v současné mapové službě, přičemž software tyto vztahy průběžně zpracovává a přenáší na sken staré mapy. Mapy zpracované v rámci Starých map jsou automaticky zařazovány do celosvětového vyhledávače Oldmapsonline, který zvyšuje povědomí o těchto sbírkách v celosvětovém kontextu.

Sdílené zpracování mapových děl

V rámci projektu TEMAP došlo i ke katalogizaci rozsáhlých mapových děl, v českém prostředí to jsou především listy tzv. třetího vojenského mapování.

Toto mapové dílo vytvořené v druhé polovině 19. století pokrývalo převážnou část střední, východní a jihovýchodní Evropy. Pro podporu sdílené katalogizace byl vytvořen software Mapseries. Umožňuje vytvoření interaktivní katalogizační šablony pro mapová díla se známým kladem listů i její praktické používání. Software byl vytvořen ve formátu geojson, který umožňuje spojit potřebná data s geografickou informací. V současnosti je import optimalizovaný pro systém Aleph. Jednotné zpracování tak mj. omezuje chybovost při vytváření záznamů a vytváří předpoklad pro webové prezentace rozsáhlých mapových děl.

Metodické ukotvení katalogizačních prací

Pro zpracování kartografických dokumentů v knihovnách existovala jediná metodická příručka, která navíc sloužila pouze pro novodobý fond. V rámci projektu vznikly dvě metodiky vypracované Evou Novotnou z Mapové sbírky PŘF UK, které se týkají zpracování rukopisných map a map vydaných před rokem 1850, navazující příručka řeší mladší kartografické dokumenty. Vedle toho je nastíněn také poprvé v českém prostředí způsob popisu globů ve formátu MARC 21. Obě metodiky reflektují změny, které do katalogizační praxe přineslo zavedení pravidel RDA.

Katalogizace a digitalizace

Nově vytvářené nástroje byly testovány na průběžně katalogizovaných a digitalizovaných sbírkách všech zapojených institucí. Tato činnost se soustředila zejména do Mapové sbírky PŘF MU, kde vznikl také tým katalogizátorů a katalogizátorek. Vedlejším důsledkem projektu se tak stalo zpracování podstatné části nejvýznamnější mapové sbírky na českém území. Menší objemy map byly zpracovány také v MZK a v Geografickém ústavu MU, tyto instituce se soustředily na programátorské práce.

V rámci projektu byla také rozšířena specializovaná bibliografická databáze Geobibline o plné texty řady geografických časopisů a významných oborových prací.

Benediktinský klášter Rajhrad jako kulturní fenomén

Rajhradský benediktinský klášter patří k nejstarším a nejvýznamnějším kulturním institucím na českém území. Jeho sbírky či jejich torza obsahují cenné doklady vývoje historické a historiografické práce, knihovnictví, zakládání muzejních sbírek a muzeolo-

gie, mecenášství apod. Čtyřletý projekt se zaměřil na zpracování a zpřístupnění rozsáhlé části z dochovaných klášterních sbírek. Soubory byly rovněž odborně popsány a zhodnoceny.

Pozornost byla věnována několika samostatným okruhům rajhradského kulturního dědictví: knihovní, muzejní a archivní fond, sbírka map a torzo sbírky grafiky. Stranou nezůstaly objekty klášterních budov a dalších rezidencí, umělecká výzdoba či hudební produkce. Část výzkumu se zaměřila na oblast mikroklimatických podmínek historického knihovního sálu a přilehlých depozitářů.

Zpracování knihovního fondu

V tzv. historickém sálu se nachází cca 19 000 svazků většinou starých tisků z celkového počtu 65 000 svazků. Přesný počet bibliografických záznamů (27 177) nebyl v okamžiku podání projektu znám. Se zpracováním knihovního fondu do podoby elektronického katalogu se začalo v dubnu 2012. Vlastní katalogizaci předcházela příprava v podobě úpravy dosavadních katalogizačních šablon pro staré tisky a rukopisy. Oproti dosavadní katalogizační praxi byly šablony rozšířeny o některá pole, která si vyžádala snaha o detailnější postižení knižních proveniencí a zachycení fyzického stavu svazků. Přestože knihovní fond z historického sálu primárně neobsahuje fond rukopisný (rukopisná sbírka je uložena zvlášť), mohou se v knihách jako přílohy nalézat též rukopisy. Proto byla vedle šablony pro staré tisky pozornost věnována též šabloně rukopisné. Navíc v souvislosti s prezentací rajhradského kulturního dědictví budou elektronicky zpracovány a digitalizovány též některé rukopisy.

Staré tisky se pro zpracování převážely do budovy MZK, kde byly nejen zpracovány, ale též mechanicky očištěny a konzervátorsky, příp. restaurátorsky ošetřeny. Každý svazek byl označen speciálním štítkem s čárovým kódem a signaturou.

Zpracování torza grafické sbírky

Torzo grafické sbírky rajhradského klášterního muzea představuje necelé 2 000 grafických listů. Část z této sbírky byla v letech 1950–1990 zařazena do sbírek Moravské galerie v Brně či sbírek Vlastivědného muzea pro Rajhrad.

Grafická sbírka byla v březnu 2012 převezena do prostor MZK a roztříděna dle základních formátů.

V roce 2013 bylo již celé torzo elektronicky zpracované. Jednotlivé grafické listy a poznatky získané na základě zpracování sbírky byly použity i při přípravě výstav *In omnibus glorificetur Deus* v roce 2013 a *An vědy a umění miloval* v roce 2014. V průběhu let

2013 a 2014 byla sbírka odborně hodnocena a byly získávány poznatky, které jsou publikovány v knize *Grafická sbírka rajhradského kláštera a umělecký mecenát rajhradských benediktinů*.

Zpracování části archivního fondu

Celý archivní fond rajhradského kláštera představuje 145 běžných metrů (bm) archivních materiálů souvisejících nejen s dějinami benediktinského kláštera v Rajhradě. Fond zahrnuje i značnou část archivních fondů jezuitského řádu a dokumenty z dějin českého i zahraničního písemnictví.

V květnu 2012 byly vybrány části fondů určené pro zpracování a zároveň probíhala příprava katalogizační šablony, která ve své původní podobě vycházela ze šablony pro rukopisy archivní povahy. Katalogizace respektovala, stejně jako v případě zpracování všech ostatních fondů, formát MARC 21. Vzhledem k tomu, že zpracování archivního materiálu do ryze knihovního formátu není zcela běžné, bylo nutné nejprve propracovat vlastní katalogizační šablonu pro archivní materiál. Celkově bylo zpracováno 979 archivních jednotek.

V roce 2012 se začalo i s katalogizací části archivního fondu, která sestává z map, plánů, litografií a fotografií. Kompletně dokatalogizována byla tato část archivního fondu v roce 2013. Část tohoto materiálu (nekartografické povahy) byla zařazena do publikace věnované grafice, a tak se většina původní jednotné sbírky opět dostane odborné veřejnosti zpracována na jednom místě. V roce 2014 byly zpracovány i dosud nezpracované mapové a grafické dodatky archivního fondu rajhradských benediktinů. Zpřístupnění a zpracování grafického a knihovního fondu řeší také dvě v projektu připravené metodiky věnované zejména věcnému zpracování těchto fondů.

Prezentace

- Specializovaná mapa *Vývoj areálu rajhradského kláštera v čase*. Mapa je dostupná z webových stránek projektu <https://sites.google.com/site/>

klasterajhrad/publikacni-pociny/
vyvojearealurajhradskehoklasteravcase.
a samostatně na stránce mapa.rajhradskyklaster.cz.

- Časoprostorová změna struktury krajiny – katastrální území Rajhrad.
 - Časoprostorová změna struktury lesního porostu – katastrální území Rajhrad.
 - Řeka Svatka – významný fenomén krajiny okolo Rajhradu.
- Mapy zachycující vývoj okolí rajhradského kláštera jsou dostupné z: <http://fzp.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=de0915b3540d4821880aba1978788bab>.
- poloprovoz prezentace interiérových historických knihoven je dostupný z: <http://mapa.rajhradskyklaster.cz/bookshelf/bookshelf.html>.
 - tři tematické výstavy
 - 14 knižních monografií.

Vytvoření kooperativního systému pro budování a správu novodobých konzervačních knižních sbírek v České republice a vývoj potřebných nástrojů

Cílem projektu bylo vytvoření kooperativního systému pro budování a správu konzervačních sbírek, vývoj plně funkčního nového počítačově asistovaného systému evidence knižních památek, které tvoří nedílnou součást národní kulturní identity. Jádrem řešení se stalo vytvoření aplikace, která zajišťuje následující funkce:

1. kontrolu výskytu počtu exemplářů bohemikálních dokumentů zastoupených v knihovnách s konzervační povinností (NK ČR, MZK, VKOL a regionální knihovny).
2. systém Virtuální depozitní knihovny evidující bohemikální exempláře v rezervních fondech uvedených knihoven.
3. automatizovaný nabídkový a poptávkový systém, který bude sloužit pro zveřejňování nabídkových seznamů knihovnami vyřazované literatury a zveřejňování seznamu poptávaných deziderat.

Koordinátorem projektu byla Národní knihovna České republiky, partnerem Moravská zemská knihovna v Brně.

Projekt v roce 2015 skončil. Během jeho realizace byly dosaženy všechny požadované výsledky, přičemž se potvrdila většina vstupních premis, jež řešitelé projektu měli při jeho přípravách. Potvrzen byl zejména různorodý přístup jednotlivých knihoven – nejen z těch v projektu interně zahrnutých – ke svým konzervačním sbírkám, ale dále i velké dluhy pocházející

z minulosti v oblasti zpracování knihovních fondů a proměnlivá kvalita zpracovaných jednotek (respektive zahrnutí nesmyslných a nesprávných informací v těchto záznamech). Díky projektu se zároveň podařilo doplnit mnoho dokumentů, které v těchto fondech nebyly zastoupené, a zároveň se podařilo navázat spolupráci s dalšími českými knihovnami při vyřazování knih z jejich fondů. Nicméně se také ukázalo, že tato problematika nabízí mnoho dalšího prostoru k realizaci a otevírá mnoho dosud nezodpovězených otázek – například problematiku regionálních mutací periodik či provenienčních znaků a původních majitelů knihoven rozpuštěných ve fondech institucí.

Evropské projekty

OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, 2.4 Partnerství a sítě:

Platforma výzkumné a vzdělávací spolupráce v síti informačních profesionálů (ERNIE)

V květnu roku 2015 se uzavřel dvouletý projekt ERNIE (Educational and Research Network of Information Professionals – Platforma výzkumné a vzdělávací spolupráce v síti informačních profesionálů), jehož partnerem byla i Moravská zemská knihovna.

Pod hlavičkou projektu se v roce 2015 uskutečnilo 17 odborných vzdělávacích akcí, kterých se zúčastnilo 532 osob – pracovníků MZK i zástupců 100 knihoven z celé České republiky.

Současně proběhla inovace (doplnění o interaktivní a multimediální materiály) dvou e-learningových kurzů: Služby knihoven a Knihovnický kurz. V MZK dále pracovalo 5 studentů Kabinetu informačních studií a knihovnictví (KISK) FF MU v Brně na terénních projektech věnovaných Virtuální národní fonotéce, Centrálnímu portálu knihoven a Budování národních geografických autorit územních celků.

Horizon 2020

V rámci programu Horizon 2020 je Moravská zemská knihovna zapojena v projektu AARC (Authentication and Authorisation for Research and Collaboration). Rozpočet dvouletého projektu je 19 200 Euro. Tento projekt sdružuje více než 20 partnerů včetně organizací národních výzkumných a vzdělávacích sítí (NREN), knihoven a výzkumných

a vzdělávacích e-infrastruktur. Projekt je zaměřen na problematiku autentizace a autorizace ve výzkumných sítích a má za cíl usnadnění sdílení výsledků výzkumů napříč obory. MZK poskytuje podklady z oblasti knihoven a vyjadřuje se jako reprezentant jedné z cílových skupin ke vznikajícím výsledkům projektu. Zároveň se členové projektového týmu připravují na podání navazujícího projektu AARC2 (zájem o účast v navazujícím projektu mají účastníci projektu AARC sdělit do konce roku).

Výzkumné záměry řešené v rámci Institucionální podpory vědy a výzkumu dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace

V rámci IP DKRVO byly pro rok 2015 vytyčeny následující dílčí úkoly:

– dokončení revize a přelokací v rámci hudebního fondu MZK, opravy datací (2 052 záznamů)
– zpracování archivních materiálů Hudební knihovny:

- STUDENÍKOVÁ, Štěpánka. *Z archivních materiálů Hudební knihovny MZK v Brně 1. Koncerty, literárně-hudební pořady, besedy a výstavy z let 1954–1984*. 11 s., příloha CD.

- STUDENÍKOVÁ, Štěpánka. *Z archivních materiálů Hudební knihovny MZK v Brně 2. Hudební skladatel Bohuslav Martinů – koncerty, festivaly, výstavy a významné plakáty z let 1954–1980*. 8 s., příloha CD.

– elektronické zpracování prvotisků z fondů brněnských minoritů (45 svazků)

– elektronické zpracování části sbírky bibliofilii

Nově byla pozornost ve větší míře zaměřena na vydavatelskou činnost, v rámci které byly vydány dvě publikace:

- *Hudební skladatel Miloslav Ištvan (Život a dílo, vzpomínky a fakta)*

- *České knižní kalendáře 19. století*

Pozornost byla věnována i prezentaci historického fondu MZK laické i odborné veřejnosti formou výstav. Přípraveny byly dvě výstavy, které prezentovaly nové přírůstky do historického fondu MZK. K oběma byly připraveny i odborné katalogy.

- *Jan Amos Komenský ve fondech MZK* (3. června až 31. srpna 2015)

- *Bible česká ve fondu Moravské zemské knihovny v Brně* (3. prosince 2015 až 28. ledna 2016)

Virtuální národní fonotéka

V rámci IP DKRVO je dlouhodobě řešena problematika Virtuální národní fonotéky. V roce 2015 se

přistoupilo ke koncepčnímu ošetření projektu. Problematika zvukových dokumentů byla zakotvena do Státní kulturní politiky. Koordinační role v oblasti budování VNF se stala též součástí statutu MZK. Byly zahájeny diskuse o VFN jako součástí sítě národních agregátorů na koordinační úrovni MK ČR. Pokračovaly práce na digitalizaci standardních (šelakových) desek a dlouhotrvajících vinylových desek (202 titulů). 67 titulů na vinylových deskách bylo zpřístupněno v digitální knihovně Kramerius. Probíhal průzkum fondů paměťových institucí se zaměřením na zvukové dokumenty. Portál VNK se podařilo rozšířit o záznamy z Národního muzea – Českého muzea hudby, Českého rozhlasu – Radiotéky, AUDIOTÉKY.CZ s. r. o., Krajské knihovny Vysočiny, Krajské vědecké knihovny v Liberci, Knihovny města Hradec Králové, městské knihovny v Kutné Hoře, v Přerově a v Ústí nad Orlicí. Proběhlo několik setkání pracovních skupin.

Program Ministerstva kultury Veřejné informační služby knihoven (VISK)

VISK 2 – E-learningový kurz angličtiny e-LKA 1 a kurz pokročilé angličtiny e-LKA 2

Kurz e-LKA 1 se skládal z devíti lekcí, které se zaměřily na posílení znalostí angličtiny v oblasti knihovnictví a informační vědy, zvýšení schopnosti orientace v základní anglické knihovnické terminologii a službách a zvýšení schopnosti používat angličtinu v komunikaci s uživateli ze zahraničí. Na studium každé lekce byly určeny dva týdny. Do kurzu bylo přijato 62 studentů z knihoven celé ČR, z toho kurz úspěšně dokončilo 41 studentů. Závěrečný dotazník pro hodnocení kurzu pak vyplnilo 30 studentů.

Kurz e-LKA 2 se skládal ze sedmi lekcí, které se zaměřily na procvičení a rozšíření znalostí angličtiny z oblasti knihovnictví a informační vědy a prohloubení schopnosti tvořit vlastní texty v angličtině. Na studium každé lekce byly určeny dva týdny. Do kurzu bylo přijato 35 studentů, z toho kurz úspěšně dokončilo 21 studentů z knihoven celé ČR. Velké převýšení počtu zájemců o studium v kurzech nad možností přijetí (omezené kapacitní možnosti) v roce 2015 způsobilo, že i na rok 2016 podala MZK v Brně žádost o poskytnutí dotace VISK 2 na pokračování konání obou e-learningových kurzů angličtiny i v roce 2016.

VISK 3 – Rozšíření knihovnického automatizovaného systému Clavius REKS v okrese Blansko

V rámci projektu realizovala Moravská zemská knihovna v Brně za podpory MK ČR nákup serveru HP DL Gen9 s 224 GB RAM a 6 ks licencí knihovnického systému Clavius REKS. Licence byly zakoupeny z důvodu podpory zavádění automatizovaných knihovnických systémů zejména u malých knihoven. Byla zakoupena program licence Clavius REKS (modul katalogizace), verze do 5 000 svazků. Automatizovaným systémem byly vybaveny knihovny v obcích Kochov, Pamětice, Sulíkov, Nýrov, Rozseč a Voděrady.

On-line katalogy jsou přístupné na stránkách jednotlivých spolupracujících knihoven a jejich obcí a na adrese <http://clavius.mzk.cz/sk/>.

VISK 3 – Kramerius pro tablety – pokračování

Moravská zemská knihovna v Brně v roce 2015 zásadně pokročila s vývojem mobilní aplikace Kramerius pro Android a začala s vývojem aplikace pro iOS. Obě aplikace slouží pro prohlížení digitálního obsahu nejen Moravské zemské knihovny, ale také dalších 17 knihoven či jiných institucí, které používají systém Kramerius.

Aplikace pro Android byla v listopadu 2014 ve stavu prvotní betaverze a byla vyvinuta do plně funkční verze 1.1.0 vydané v prosinci 2015. Aplikace je ke stažení na Google Play: <https://play.google.com/store/apps/details?id=cz.mzk.kramerius.app>, zdarma.

Aplikace nyní zpřístupňuje digitální dokumenty těchto institucí:

1. Moravská zemská knihovna v Brně,
2. Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích,
3. Vědecká knihovna v Olomouci,
4. Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové,
5. Městská knihovna Česká Třebová,
6. Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem,
7. Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně,
8. Digitální studovna Ministerstva obrany ČR,
9. Národní technická knihovna,
10. Národní filmový archiv,
11. Krajská knihovna Karlovy Vary,
12. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd,
13. Knihovna Akademie věd ČR,
14. Krajská vědecká knihovna v Liberci,
15. Knihovna Antonína Švehly,
16. Mendelova univerzita v Brně,

17. Městská knihovna v Praze,

18. výsledky projektu Národní digitální knihovna.

Jedná se o již téměř plnohodnotnou alternativu k webovému rozhraní aplikace Kramerius 5. V roce 2015 bylo v aplikaci pro Android realizováno zejména:

- vylepšení přehrávače zvukových nahrávek a možnost přehrávat zvuk i na pozadí aplikace,
- přidání funkce otáčení stran tahem prstu po obrazovce (swipování),
- otevírání dokumentů na naposledy prohlížené straně,
- hledání v plném textu,
- hledání na konkrétní straně,
- možnost zobrazit si informace o konkrétní digitální knihovně (počty a typy dokumentů získané prostřednictvím aplikačního rozhraní Krameria),
- postupné přidávání dalších knihoven a jiných institucí, které o přidání do aplikace projeví zájem,
- další potřebné úpravy a opravy chyb.

Aplikace je určena pro zpřístupnění jak autorsky volných děl, tak i chráněných děl. Mimo budovu knihovny je možné prohlížet pouze volné dokumenty.

V polovině roku 2015 byl zahájen i vývoj aplikace pro iOS pro zařízení iPhone a iPad. Nyní je dostupná veřejná betaverze aplikace prostřednictvím obchodu Apple Store a testuje ji užší skupina uživatelů.

VISK 3 – ObalkyKnih.cz

Projekt ObalkyKnih.cz sdružuje různé zdroje informací o dokumentech do jedné, snadno použitelné webové služby. API služby využívá aktuálně přes 200 registrovaných knihoven a stovky neregistrovaných uživatelů.

V současnosti databáze nabízí:

- **Obálky knih a periodik** – uložit obálku je však možno i u speciálních dokumentů – map, hudebnin, CD, DVD, ...
- **Obsahy knih a periodik** – naskenované obsahy zpřístupněné v podobě PDF souborů
- **Fulltexty obsahů** – převedené obsahy na text pomocí technologie OCR a zpřístupněné pro indexaci knihovním systémem
- **Anotace** – autorské, nakladatelské, ale i uživatelské popisy dokumentů pro snadnější výběr čtenářů
- **Komentáře a hodnocení** – možnost stažení dostupných komentářů a zároveň i možnost exportu komentářů z jiných systémů na obalkyknih.cz a tím zpřístupnění ostatním knihovnám

Statistická data projektu:

- databáze aktuálně obsahuje cca **1 200 000 obálek a 170 000 obsahů** českých a zahraničních publikací
- hlavní servery jsou provozovány v Jihočeské vědecké knihovně v Českých Budějovicích, záložní server je umístěn v Moravské zemské knihovně v Brně
- měsíčně hlavní server odbaví průměrně 55 miliónů požadavků, cca 2 milióny denně, průměrně 20 dotazů za vteřinu, ve špičkách (9.00–15.00) odbavují servery 40–80 požadavků za vteřinu
- denně je do databáze nově nahráno nebo je upraveno průměrně 250 dokumentů
- denní přírůstek dat činí 3 GB, z nich se následně generují náhledy obálek v různých rozlišeních, PDF dokumenty s obsahy a rozpoznává se text pomocí OCR
- datový tok služby je 20 Mbit za vteřinu

V roce 2015 bylo v rámci projektu VISK 3 řešeno několik nových funkcí:

Rozšíření projektu obálky knih o propojení s databází autorit.

Rozšíření projektu obálky knih o podporu obálek zvukových dokumentů a hudebnin.

Automatizované sklizení obsahů a obálek ze systému Kramerius.

Deduplikace záznamů podle identifikátorů.

Převzetí komentářů z jiných systémů nebo sklizení dalších zdrojů dat.

Sklizené zdroje dat:

- portál Můj antikvariát – muj-antikvariát.cz – bylo staženo cca 46 000 nových obálek
- portál Srovnáme.cz – www.srovname.cz – bylo staženo cca 103 000 obálek a anotací
- web Svaz českých knihkupců a nakladatelů: SČKN – www.sckn.cz – opraven nefunkční harvester, bylo staženo cca 40 000 nových obálek a anotací
- portál Ereading.cz – http://www.ereading.cz/ – bylo staženo cca 10 000 titulů a anotací
- Národní technická knihovna – https://www.techlib.cz/ – importováno cca 1 700 obálek zahraničních periodik
- Městská knihovna v Praze – https://www.mlp.cz/ – importováno cca 100 000 anotací dokumentů, cca 56 000 hodnocení
- Souborný katalog ČR – http://www.caslin.cz/ – importováno cca 50 000 nových anotací
- Souborný katalog uživatelů Lania – www.skat.cz – importováno cca 14 000 komentářů a cca 7 000 nových obálek dokumentů

Odkazy na projekt, technická dokumentace:
– <https://github.com/cbvk/obalkyknih/wiki>
– www.obalkyknih.cz

VISK 5 – RETROKON

Cílem další etapy průběžného projektu Retrospektivní konverze katalogů MZK bylo vytvoření 24 000 bibliografických záznamů.

V rámci řešení pokračovacího projektu VISK 5 – Retrospektivní konverze fondu Moravské zemské knihovny – bylo v roce 2015 vytvořeno **24 624** bibliografických záznamů. Do souborného katalogu bylo k 30. říjnu 2015 z projektu odesláno **24 624** zkontrolovaných a opravených záznamů, přijato bylo **24 585** záznamů. Údaje z lístkového lokačního katalogu MZK byly převáděny do strukturované podoby ve formátu MARC 21 za využití dostupných databází ke stahování dříve vytvořených záznamů prostřednictvím protokolu Z39.50.

Důležitým prvkem byl přechod na katalogizační pravidla RDA, proškolení externích pracovníků a vypracování nové metodiky. Proběhlo odstraňování duplicitních čísel ČNB v Souborném katalogu ČR. Při přepisu záhlaví byla využívána báze Národních autorit AUT10 k přenosu a propojování jmenných autorit. K titulu byly evidovány i všechny exempláře, včetně poznámek o jejich dostupnosti. Slučování – deduplikace – probíhá v souladu s postupy prováděnými pracovníky Národní knihovny při údržbě Souborného katalogu. Do 30. října 2015 bylo tímto způsobem sloučeno **3 277** záznamů.

VISK 5 – Retrospektivní konverze jihomoravských historických sbírek

V rámci řešení projektu VISK 5 – Retrospektivní konverze jihomoravských historických sbírek – bylo v roce 2015 vytvořeno celkem **5 024** exemplářových záznamů převážně starých tisků, ale i tisků 19. století z klášterní knihovny minoritů v Brně.

Práce na elektronickém zpřístupnění druhé největší brněnské klášterní knihovny – minoritů – byly zahájeny v roce 2014, v roce 2015 byla zpracována další výrazná část. Vzhledem k rozsahu celé historické sbírky cca 10 000 svazků plánujeme dokončení v roce 2016. Do Souborného katalogu ČR bylo na úrovni minimálního záznamu odesláno 5 024 zkontrolovaných záznamů.

VISK 8/b – Vytvoření Centrálního portálu knihoven

Cíle projektu

Způsoby řešení

V roce 2015 v souladu s projektem MZK vytvořila tyto základní části portálu:

- Hardwarové zajištění provozu: zprovoznění velkokapacitního úložiště pro stažená data a rychlého úložiště na bázi SSD pro indexaci a zpřístupnění.
- Správce zdrojů pro sklizení, aktualizaci, deduplikaci, obohacování a indexaci dat do lokálního indexu v systému SOLR.
- Modifikovaný open source systém VuFind jako uživatelské rozhraní celého portálu.
- Napojení na knihovní systémy pomocí protokolu NCIP, resp. Aleph RESTful API.
- Přihlašování uživatelů do portálu a propojování uživatelských identit.
- Napojení na linkservery bylo řešeno indexací exportu relevantní části znalostní báze SFX do lokálního indexu CPK.

Stav vývoje

- Obohacování záznamu o údaje Národních autorit je nyní realizováno pro jmenné autority.
- Ve stavu dokončování a testování je proces průběžných aktualizací dat, který je součástí modulu Správce zdrojů.
- Zaindexování informací z linkovacích serverů bylo ověřeno pro MZK a NLK.
- Integrace knihovních katalogů knihoven, které byly plně připraveny. Do betaverze portálu je nyní zapojeno 12 knihoven, další jsou v různých stádiích rozpracovanosti.

Náročnější úkoly, které bylo nezbytné vyřešit

- Pro analýzy a samotný vývoj byly použity podklady dodané pracovními skupinami pro CPK.
- Na základě rozhodnutí Rady CPK došlo k redukci počtu zainteresovaných členů pracovních skupin a ke zřízení Expertního týmu širší Pracovní skupině. Výsledkem bylo zrychlení a celkové zefektivnění práce.
- Po získání praktických zkušeností ze zapojování prvních knihoven v průběhu roku byla dokumentace profilu protokolu NCIP upřesněna a doplněna. Tyto úpravy musely být následně zapracovány i do systémů zapojovaných knihoven.

Správce zdrojů a národní index

- Sklizeň záznamů komplikovala pomalá odezva některých implementací OAI-PMH, což se především

týkalo prvotní sklizně.

- V případě deduplikací situaci komplikují nejednotně zpracované záznamy a nedodržování standardů (převážně u záznamů vzniklých v minulosti retrokonverzí).
- Plánovaný portál implementuje rozsáhlé obsahy dat (množství zpracovávaných dat již nyní přesahuje 20 mil. záznamů) a manipulace s tak velkým inde-
xem má svá specifika.
- Následným cílem bude i optimalizace indexu SOLR tak, aby v tuto chvíli z vývojových důvodů prioritní rychlost zpracování dat byla v průběhu jara nahrazena optimalizací (zvýšením) rychlosti uživatelské odezvy, čemuž výrazně napomůže i přesunutí produkčního indexu na SSD úložiště.

Identity

- Shibboleth brána pro malé knihovny, jejíž zřízení bylo náročné hlavně z organizačních důvodů a z důvodů domluvy s CESNETem jako provozovatelem eduID, v tuto chvíli funguje pro Městskou knihovnu v České Třebové. Brány pro další knihovny budou následovat v roce 2016 po ostrém spuštění NCIPu v těchto knihovnách.
- Propojování identit nebylo realizováno pomocí systému Perun dle původních plánů, ale vlastní implementací s využitím řešení vyvinutého pro portál Finna. V čase realizace totiž nebyl Perun dostatečně uživatelsky jednoduchý a použitelný a jeho API nenabízelo všechny potřebné funkce, ty byly dopracovány na náš podnět v posledních měsících roku 2015.

Externí limity

- MZK se v průběhu loňského roku snažila získat do správy doménu knihovny.cz, což by usnadnilo jak vývojové práce, tak následnou komunikaci s externími systémy jako je EduID a CESNET. Dohoda s Národní knihovnou o převzetí správy domény Moravskou zemskou knihovnou se intenzivně připravuje.
- Agregátor digitálních knihoven – Česká digitální knihovna – byla zprovozněna až na samém konci roku 2015. Problematiku indexace fulltextů proto máme realizovanou a testovanou na vzorcích dat z Krameria Národní digitální knihovny, provozované MZK.

- Pomalá okamžitá odezva od některých knihovních systémů by mohla být limitujícím faktorem používání CPK. Proto byla veškerá uživatelská rozhraní pracující s externími daty přepsána do asynchronní podoby, aby pomalá odezva z jedné knihovny nezpůsobila kolaps celého systému.

Stav na konci roku 2015

Výsledkem prací v roce 2015 je funkční jádro portálu, který je v režimu testování přichystaný pro první uživatele na adrese beta.knihovny.cz. Zapojování knihoven postupuje průběžně podle toho, jak se daří ve spolupráci s knihovnami a dodavateli knihovních systémů odladovat jejich komunikační rozhraní. MZK přistupuje k zapojování knihoven tak, že po odladění zapojení na jedné knihovně jsou teprve postupně zapojovány další knihovny se stejným knihovním systémem. Právě nedostatečný počet plně do portálu zapojených knihoven vedl k rozhodnutí Rady CPK ze dne 20. října 2015 k posunutí veřejného spuštění portálu na léto 2016 (respektive na 23. června 2016) tzn. do doby, než bude možné zapojení všech nebo alespoň významné většiny zakládajících knihoven.

VISK 9

Na rok 2015 byla původně žádaná dotace ve výši 196 000 Kč snížena na 98 000 Kč. Proto realizace projektu VISK 9 – Kooperativní tvorba a využívání národních autorit probíhala v období března až července 2015.

Přidělená dotace byla použita na mzdové prostředky odborných externích pracovníků včetně sociálního a zdravotního pojištění v rozsahu 670 hodin. Spoluúcast byla využita na supervizi autoritních záznamů nově vytvořených v rámci dotace a na harmonizaci záhlaví.

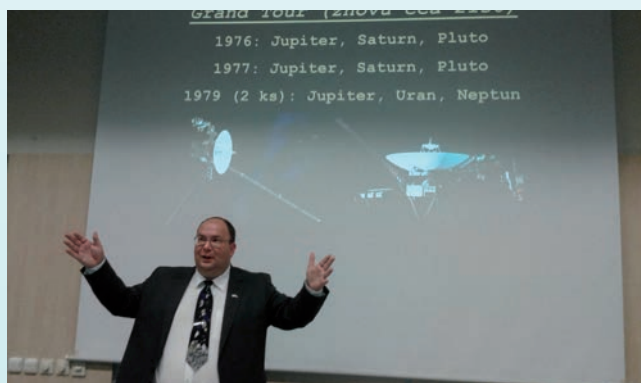
V uvedeném období bylo v rámci projektu vytvořeno a zrevidováno celkem 1 321 záhlaví jmenných autorit. Kromě vlastní tvorby autoritních záhlaví jsme se podíleli i na opravách a doplňování chybějících údajů u stávajících autoritních záznamů. Celkem bylo v roce 2015 zharmonizováno 33 327 autorů.

MZK v roce 2015 poprvé zajišťovala pro Ministerstvo kultury ČR prezentaci knižní kultury na zahraničních knižních veletrzích v Lipsku, Boloni, Londýně a Frankfurtu nad Mohanem. Lipskou knižní expozici doplňoval jako tradičně kulturní program sestávající ze čtení současných českých autorů, nově byl kulturní program připraven i pro frankfurtský veletrh.

Seznam přednášek pro veřejnost

Pro návštěvníky bylo uspořádáno **53** přednášek postihujících širokou škálu témat.

- prof. RNDr. Miloslav DRUCKMÜLLER, CSc.: *Zlatá éra pozorování zatmění Slunce ještě neskončila*
O jedinečném úkazu úplného zatmění Slunce a o chystané mezinárodní expedici v březnu 2015.
- doc. Dr. Ing. Miroslav ČERNÍK, CSc.: *Nanomateriály a životní prostředí*
Přednáška o tom, jak nám mohou nanomateriály pomoci v ochraně či zlepšení životního prostředí a jak obezřetně je třeba k nim přistupovat.
- doc. RNDr. Jiří DOLEJŠÍ, CSc.: *Největší urychlovač LHC na prahu nových objevů?*
Novinky z CERNu – Higgsův boson byl už objeven, Standardní model funguje, co zbývá?
- prof. PhDr. Miloš ŠTĚDROŇ, CSc.: *Janáček očima soudobých operních režisérů*
Přednáška s poslechem unikátních nahrávek a video-projeckcí.
- doc. Ing. Jiří KREJSA, Ph.D.: *Roboti – Kde to jsem a kam mám jít?*
Vše o mobilní robotice poslední doby.
- RNDr. Vladimír WAGNER, CSc.: *Fukušima i poté aneb O jaderné havárii – co se podařilo a nepodařilo vyřešit*
Uplynuly čtyři roky od jednoho z největších známých zemětřesení a následné vlny tsunami, jejichž důsledkem byla i druhá největší havárie jaderné elektrárny, která vyvolala mnoho otázek a vedla k významnému obratu v přístupu k jaderné energii.
- prof. RNDr. Petr KULHÁNEK, CSc.: *Ze života černých děr aneb díra sem, díra tam*
Jak dnes, 44 let po jejich objevu, vnímáme černé díky?
- prof. RNDr. Jiří BICÁK, DrSc., dr. h. c.: *100 let obecné teorie relativity: od Einsteina k Hawkingovi*
Teorie relativity ve světle objevu kvazarů, pulzarů, reliktního záření, efektů souvisejících s černými děrami i instalací systému GPS kolem Země.
- prof. RNDr. Miloslav DRUCKMÜLLER, CSc., – Mgr. Jana HODEROVÁ, Ph.D.: *Cesty za úplným zatměním Slunce 2015: Expedice na Faerské ostrovy a Špicberky*
O cestě mezinárodního týmu odborníků za letošním úplným zatměním Slunce, o zážitcích z cest, mezinárodní spolupráci a prvních výsledcích.
- RNDr. Jiří GRYGAR, CSc.: *Petabytová astronomie*
O astronomii jako o vědě archivující terabyty dat.
- prof. PhDr. Josef JAŘAB, CSc., dr. h. c.: *Stále ještě E pluribus unum? Jeden zkoumavý pohled na současnou americkou kulturu a literaturu*
Postupná amerikanizace společnosti a její kultury po vyhlášení politické samostatnosti. Příliv přistěhovalců a jejich asimilace jako nadějný, úspěšný, ale i problematický proces. Od Israela Zangwilla k Horaci M. Kal-lenovi. Období boje za občanská a lidská práva a jeho výsledky. Etnicita a „jinakost“ jako výdobytek, ale i móda. Dnešní vztah a napětí mezi kulturním pluralismem a multikulturalismem v USA.
- prof. RNDr. Jan NOVOTNÝ, CSc.: *Lidská mysl a fyzika – od Demokrita k Penrosovi*

Vybrané názory myslitelů a vědců různých epoch ve vztahu činnosti počítačů k lidskému myšlení.

- Mgr. Ivo BEDNÁŘ: *Spojené arabské emiráty – perla Perského zálivu*
Kompletní představení zemí nacházejících se na Arabském poloostrově ze zkušeností téměř dvouletého pobytu v Dubaji.
- Magdaléna RADOSTOVÁ: *Tanzánie – šelmám na dosah*
Cestovatelka a fotografka M. Radostová představila tuto nádhernou část východní Afriky, včetně zážitků ze safari v národních parcích Tarangire, Serengeti, Ngorongoro a Arusha.
- prof. RNDr. Jan NOVOTNÝ, CSc.: *Neviditelné světlo*
Historie objevu reliktního záření a jeho důsledku pro poznání vesmíru.
- prof. RNDr. Jan NOVOTNÝ, CSc.: *Šest otázek o čase*
I průzkum vnějších planet a kosmického prostředí je výzvou nejen technickou, technologickou ale i ekonomickou.
- doc. RNDr. Jiří LANGER, CSc.: *Albert Einstein – filosof, vědec*
Dopad teorie relativity na některé tradiční filosofické koncepty i úlohu obecné teorie poznání při formování současného fyzikálního obrazu světa.
- doc. RNDr. Jiří LANGER, CSc.: *Pohledy do nekonečna*
Vývoj představ o nekonečnu a řešení nabízená současnou matematikou aneb od Mikuláše Kusánského ke geometrickým modelům prostoročasu.
- RNDr. Vojtech RUŠIN, DrSc.: *Za černým Sluncem po světě*
Bez něj bychom nemohli žít, co vše o něm ale vlastně víme.
- RNDr. Vojtech RUŠIN, DrSc.: *Gama záblesky a supernovy*
Nejvzdálenější objekty, které jsme kdy pozorovali, a co mají společného.
- prof. RNDr. Miloslav DRUCKMÜLLER, CSc.: *EUV oči*
Matematická metoda vizualizace pro oko neviditelné části spektra umožňující pozorovat sluneční korónu.
- *Úvod do problematiky průmyslového vlastnictví*
Co se skrývá za pojmem „duševní vlastnictví“ a k čemu slouží patent, užitný vzor, ochranná známka či průmyslový vzor?
- Tereza PREJDOVÁ: *Na cestách za intuicí – hledání v Kolumbii*
Setkání se zemí plnou hudby, kávy a veselých lidí přírodních krás, rušných měst, ale také ozbrojeného konfliktu.
- *Vodní záchranná služba aneb česká pobřežní hlídka?*
Skutečné příběhy z činnosti vodní záchranné služby v podání členů Vodní záchranné služby Brno-střed.
- *Albánská výzva – projekt na záchranu albánské vesnice Curraj Eperm*
Krásy albánského venkova na pozadí strastí a slastí Spolku pro povznesení údolí Curraj Eperm.
- Tomáš KŮDELA: *Expediční jachting*
Putování evropskými moři a Atlantikem až na Kapverdské ostrovy.
- *Historie a současnost chemických zbraní*
Historie použití chemických látek. Rozsah a způsoby použití chemických zbraní v 1. světové válce. Souvislosti vzniku protichemické ochrany.
- *Po stopách Hitlerovy dálnice*
Nejen plánovaný úsek v okolí Brna z pohledu fotografií a map.
- *Bohové a hrdinové Kalevaly*
Hrdinský epos, který se stal základem celé finské národní kultury a kvůli jehož překladu se spisovatel Josef Holeček naučil finsky.
- Ing. arch. Jan SAPÁK: *Brněnská otevřená agenda: O nádraží, poloze nádraží a urbanizmu jižní části Brna*
Úvodní přehled holých faktů – provozních, statistických, historických a týkajících se terénu.
- prof. Petr PELČÁK – Ing. arch. Jan SAPÁK: *Brněnská otevřená agenda: poloha nádraží, doprava a urbanismus jihu Brna z různých úhlů pohledu*

- 70. výročí bombardování Hirošimy a Nagasaki jadernými zbraněmi
Jaderné zbraně i osobní zkušenost s jejich účinky ještě po 70 letech.
- *Antikrist v Alpách*
Poslední Straussova symfonická báseň není jen programovou skladbou horského výstupu, ale i filozofickou osnovou, autobiografickým zážitkem a dramatickým obrysem jednoho života.
- Univ.-Prof. DDr. Peter KAMPITS: *Josefinismus a Restaurace*
O politických a duchovních reformách josefinismu, jejich potlačení restaurací a o začátcích raného liberalismu.
- *Německá literatura 19. století*
Intenzivní seminář pod vedením bývalé lektorky z GI z Madridu.
- Paul Von BLUM: *Black Lives Matter – Recent Racial Protests in the United States*
- Mgr. Dušan KOLCŮN: *Proč válka – Co vedlo ke konfliktu mezi Američany a Vietnamci*
- Lenka KLICPEROVÁ – Markéta KUTILOVÁ: *Perem a mečem: debata s válečnými novináři* (tlumočeno do znakového jazyka)
- Mgr. Radomír KOKEŠ, Ph.D.: *Proměny funkcí superhrdinského komiksového filmu: od Supermana a Batmana k... Supermanovi s Batmanem*
- *Wimmelbuchreihe – Herbst*
Dětské knížky německé autorky Rotraut Susanne Berner, tzv. Wimmelbücher se těší velké popularitě po celém světě. Děti se seznámily s knížkou věnovanou podzimu, zapojily se aktivně do příběhu a načerpaly jednoduchá německá slovíčka.
- Autorské čtení: Eva Christina ZELLER
z knihy „*Die Erfindung deiner Anwesenheit*“
- Autorské čtení: Milena Michiko FLAŠAR
z knihy „*Ich nannte ihn Krawatte*“

Přednáškový cyklus Současná německy psaná próza po roce 2000

- PhDr. Eva VONDRÁKOVÁ: *Tendenzen in der deutschen Gegenwartsprosa nach 2000*
- Zdeněk MAREČEK – Arno GEIGER: *Der alte König in seinem Exil*
- Martina TROMBIKOVÁ – Olga MARTYNOVA: *Mörikes Schlüsselbein*
- Christina FASCHING: *Recht und Gerechtigkeit bei Paulus Hochgatterer und Juli Zeh. Zu den Romanen „Die Süße des Lebens“ und „Schilf“*

Cyklus přednášek výstavy Gladio verbi Dei

- PhDr. Jindra PAVELKOVÁ: *Dějiny Rajhradu do doby husitské*
- Mgr. Jan PIŠNA: *Jan Hus a Kostnice*
- doc. PhDr. Helena KRMÍČKOVÁ, Dr., – Mgr. Lucie MAZALOVÁ, Ph.D.: *Předchůdci husitství*
- doc. PhDr. Helena KRMÍČKOVÁ, Dr.: *Počátky českého utrakvismu*
- doc. PhDr. Helena KRMÍČKOVÁ, Dr., – Mgr. Lucie MAZALOVÁ, Ph.D.: *Jan Hus*

Školení

Připraveno bylo 29 školení věnovaných zejména citacím, práci s databázemi patentů, šedé literatuře:

- Jak citovat?
- Bibliografické databáze technických norem a standardů
- Informační zdroje z oblasti zdravotnictví
- Úvod do problematiky průmyslových práv
- Citování pomocí citačního nástroje CitacePRO

- Kde a jak hledat odbornou literaturu?
- Databáze s licencovaným přístupem v MZK
- Databáze průmyslových vzorů
- Brány a portály pro vyhledávání odborné literatury
- Šedá literatura jako zdroj odborných informací
- Databáze ochranných známek
- Bezplatné informační zdroje pro vědu a vzdělávání
- Patenty a užité vzory – právní ochrana technických řešení
- Bezplatné zahraniční patentové databáze
- Portály pro vyhledávání odborné literatury

Promítání

V průběhu roku bylo v rámci cyklů filmové pondělky a čtvrtky a filmový klub uspořádáno 22 promítání z oblasti hraného i dokumentárního filmu.

- Svobodná Čína: Odvaha věřit (2011)
- ... A možná přijede na koze
- Paula Ďurinová: Baro mariben (2014)
- Vyrobeno v Dagenhamu (2010)

• Filmové pondělky:

- Unbreakable (2000)
- Hulk (2003)
- Little Miss Sunshine (2006)
- The Deer Hunter (1978)
- Mississippi Burning (1988)
- Hair (1979)
- Tropic Thunder (2008)
- Pulp Fiction (1994)
- Orson Welles: Touch of Evil (1958)
- Die Hard (1988)

• Filmový klub:

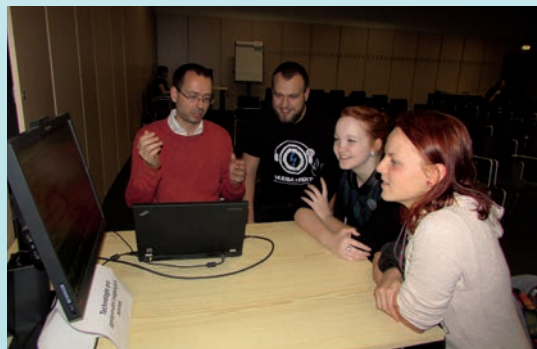
- Oh Boy (2012)
- Finsterworld (2013)
- Love Steaks (2013)
- Lourdes (2009)

• Filmový čtvrtek:

- Mária a Mária (2014)
- Cigarety a písničky (2010)
- Zatajené dopisy (2015)
- Jenica a Perla (2015)
- Folklor of Rajasthan
- Piroshka a Remusz
- Cesta z osady

Týden vědy a techniky (TVT)

- Moravská zemská knihovna a její vývoj, výzkum, inovace a digitalizace
- Exkurze v digitalizační dílně gramodesek
- Exkurze v Moravské zemské knihovně
- Školení: Volně přístupné informační zdroje pro vědu a vzdělávání
- Exkurze v restaurátorské dílně

Pohledy do minulosti – setkání s historickým dokumentem, konfrontace s vyprávěním pamětníků a pamětnic a četba krásné literatury patří mezi významné zdroje historického vědomí. Nad vytvářením představ o minulosti v panelové diskuzi debatovaly: historička Denisa Nečasová, etnoložka Jana Nosková a spisovatelka Kateřina Tučková.

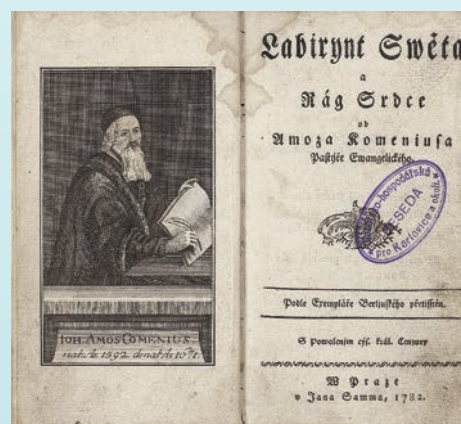
Mezi Němci, Čechy a Židy na Moravě: Vzpomínky z let 1923–1966 – beseda nad knihou vzpomínek Michela Huttarsche, nar. 1923 v Brně židovské matce a německému otci. Kniha je svědectvím o osudu lidí, kteří se svým původem znelíbili politickému režimu a čelili v životě mnoha bezprávím.

Výstavy

V průběhu roku 2015 realizovala MZK 25 výstavních projektů, z toho 11 vlastních. Nově byl připraven cyklus Oči Brna, který prezentuje formou výstavy a doprovodných akcí (přednášky, promítání, scénické čtení apod.) významné osobnosti kulturního života města Brna. V návaznosti na novou akvizici do historického fondu MZK byly realizovány 2 výstavy – Jan Ámos Komenský ve fondech MZK v Brně a Bible česká ve fondu Moravské zemské knihovny v Brně. Záštitu nad první z nich převzal předseda vlády ČR Bohuslav Sobotka, záštitu druhou převzal ministr kultury ČR Daniel Herman, jenž osobně výstavu zahájil.

- *Výstava časopisu Slovanský přehled* – k stému výročí prvního ročníku
- Andrew Lass: *Dotyky věcí* – výstava fotografií
- *Podnětná přátelství malířek a spisovatelů*
- Petr Orel: *Obrázky z cest*
- *Osvobozené Brno* – k výročí konce druhé světové války
- Roman Plášek: *Co jsem potkal v lese* (Obrazy) + Koncert Hlas a Bas
- *Knihy pro děti*
- *Přinášíme Vám emoce!* – premiéry Národního divadla Brno v sezoně 2015/2016
- *Firmy na Moravě v patentech* – výstava k Týdnu vědy a techniky
- *Poznejte digitální mapy Brna*
- *Namaluj písničku anebo Příběhy lidského života*
- *Romano suno* – výstava obecně prospěšné organizace Nová škola
- *Všude jsem potkal lidi (Arménie a Náhorní Karabach)* – výstava fotografií Josefa Bosáka
- *Jan Ámos Komenský ve fondech MZK v Brně* – expozice části z rozsáhlé sbírky díla Jana Ámose Komenského
- *Bible česká ve fondu Moravské zemské knihovny v Brně*
- *Gladio verbi Dei. Písemnictví doby husitské ve fondech rajhradských a brněnských* – Výstava v rámci projektu Benediktinský klášter Rajhrad jako kulturní fenomén

Jan Zahradníček (duben)

- *Maraton čtení*

Devítihodinový maraton čtení Zahradníčkových textů – symbolické vzpomnutí devíti let věznění.

- *Dům Strach*

Videodokument Petra Barana.

Maraton čtení

Petr Oslzlý (květen)

- *První setkání s Petrem Oslzlým*

... o undergroundových aktivitách v 80. letech – o Podzemní univerzitě a nezávislé Galerii-Drogerii Zlevněné zboží.

- *Petr Oslzlý a české alternativní divadlo*

Přednáška Mgr. Libora Vodičky, Ph.D.

- *Druhé setkání s Petrem Oslzlým*

... k projekci záznamu hry Ludvíka Kundery *Labyrint světa a lusthauz srdce*.

- *Dernisáž výstavy Život s divadlem v pohybu*

Scénické čtení z díla Ludvíka Kundery

Bohuslav Fuchs (červen)

- *Bohuslav Fuchs – nejvlivnější tvůrce veřejného prostoru Brna.*

Urbanista, architekt, inspirátor a učitel

Přednáška architekta Jana Sapáka.

- *Architekt Bohuslav Fuchs ve Zlíně a v Luhačovicích*

Přednáška PhDr. Blanky Petrákové.

Z výstavy věnované Z. Rotreklovi

Zdeněk Rotrekl (září)

- *Básník a jeho čas: nad životem a dílem Zdeňka Rotrekla*
Přednáška literárního kritika Ivo Haráka.
- *Nezděné město*
Promítání filmového dokumentu Petra Barana a Petra Francána.

Martin Reiner (říjen)

- *Přijde básník nebo plachý milionář?*
Autorské čtení spisovatele Martina Reinera.
- *Tři za cenu jednoho (básník, prozaik a nakladatel Martin Reiner, dříve Pluháček)*
O díle Martina Reinera diskutovali Mgr. Eva Klíčová a prof. PhDr. Jiří Trávníček, M.A.

Pohled do výstavy věnované M. Reinerovi

Miloslav Ištvan (listopad)

- *Vnější a vnitřní svět, život a tvůrčí východiska skladatele*
Přednáška MgA. Radomíra Ištvana.

Ludvík Kundera (prosinec)

- *Dva ve vánici*
Pásmo vycházející ze stejnojmenné rozhlasové hry Ludvíka Kundery v podání Vladimíra Hausera, člena Divadla Husa na provázku.
- *Ludvík Kundera: muž sedmerna řemesel*
Přednáška básníka, překladatele, publicisty a vysokoškolského pedagoga doc. Mgr. Radka Malého, Ph.D.

Architekt Jan Sapák přednáší o B. Fuchsovi

Semináře a workshopy

- Reading Groups
- Seminář pro učitele angličtiny na 2. stupni ZŠ
- Seminář pro učitele SŠ
- Seminář pro učitele angličtiny
- Public Lecture: China's Rise and its Implications for U. S. Foreign Policy and the World
- MZK Teachers' Club: Learning Through Sharing/Professional Development
- Work & Travel USA
- Public Lecture: Fear, Anxiety, and Laughter: American Cinema During the Cold War
- Stipendia pro studium v USA
- Granty pro výzkum v USA
- Workshop v rámci výstavy Gladio verbi Dei

Slavnostní zahájení výstavy a představení knihy o M. Ištvanovi

PUBLIKAČNÍ AKTIVITY A VYSTOUPENÍ NA KONFERENCÍCH

Publikace

- BALÍK, Vojtěch, Jiří DUFKA, Tomáš KUBÍČEK, Jitka MACHOVÁ a Jindra PAVELKOVÁ. *Jan Amos Komenský ve fondech MZK v Brně*. Brno: Moravská zemská knihovna v Brně, 2015, 90 s. ISBN 978-80-7051-205-0.
- BOSÁKOVÁ, Zdeňka. *České knižní kalendáře 19. století*. Brno: Moravská zemská knihovna v Brně, 2015, 496 s. ISBN 978-80-7051-206-7.
- DITTMANN, Robert, Karel MARÁZ, Jindra PAVELKOVÁ, Jan PIŠNA a Zdeněk VYBÍRAL. *Bible česká ve fondech Moravské zemské knihovny v Brně*. Brno: Moravská zemská knihovna v Brně, 2015, 146 s. ISBN 987-80-210-7849-9.
- HEILANDOVÁ, Lucie. *Grafická sbírka rajhradského kláštera a umělecký mecenát rajhradských benediktinů*. Brno: Moravská zemská knihovna v Brně, 2015, 168 s. ISBN 978-80-7051-208-1.
- IŠTVAN, Radomír. *Hudební skladatel Miloslav Ištván (Život a dílo, vzpomínky a fakta)*. Brno: Moravská zemská knihovna v Brně, 2015, 531 s. ISBN 978-80-7051-207-4.
- *Koncepce rozvoje regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji v letech 2015–2020*. Brno: Moravská zemská knihovna v Brně, 2015. ISBN 978-80-7051-211-1.
- RICHTROVÁ, Eva. *Kauza prodeje obrazů tzv. Mistra Rajhradského oltáře a dalších uměleckých děl z obrazárny benediktinského kláštera v Rajhradě (1937–1940). Kapitola z dějin rajhradského kláštera v době sedmého opata Aloise Josefa Kotyzy*. Brno: Moravská zemská knihovna v Brně, 2015, 73 s. + 8 s. obrazových příloh. ISBN 978-80-7051-209-8.

Kapitoly v knize

- KUBÍČEK, Tomáš. Invariant cestopisu. In: J. HRABAL, ed. *Fenomén cestopisu v literatuře a umění střední Evropy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015, s. 9–17. ISBN 978-80-244-4876-3.
- KUBÍČEK, Tomáš. Obslugiwalem angielskiego króla jako powieść antyiluzyjna. In: J. GOSZCZYŃSKA, ed. *W poszukiwaniu przew w zabudowie*. Warszawa: Uniwersytet Warszawski, 2015, s. 177–190. ISBN 978-83-64111-06-8.

Metodiky

- HEILANDOVÁ, Lucie. *Katalogizace obrazových dokumentů ve formátu MARC 21 se zřetelem na věcný popis*. Brno: Moravská zemská knihovna v Brně, 2015.
- MACHOVÁ, Jitka. *Metodika pro věcný popis a třídění historické teologické literatury*. Brno: Moravská zemská knihovna v Brně, 2015.

- HEILANDOVÁ, Lucie. Grafická výzdoba právních tisků ve fondu rajhradské klášterní knihovny. In: *Bibliotheca Antiqua 2015: Sborník z 24. konference 4.–5. listopadu 2015 Olomouc*. Olomouc: Vědecká knihovna v Olomouci; Sdružení knihoven ČR, 2015, s. 21–26. ISBN 978-80-7053-309-3 (Vědecká knihovna v Olomouci), 978-80-86249-74-2 (Sdružení knihoven České republiky).
- HEILANDOVÁ, Lucie. Matyáš František Chorinský z Ledské a knihy z jeho vlastnictví nacházející se v rajhradské klášterní knihovně. In: *Opera romanica 16*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2015, s. 355–370. ISBN 978-80-7394-542-8.
- HOROVÁ, Iva a Filip ŠÍR. Kulturní dědictví ČR na zvukových nosičích: hrozby a příležitosti v 21. století. In: *Infos 2015: 39. mezinárodní inforatické sympóziium: 14.–17. apríla 2015, Stará Lesná* [online], 2015, s. 158–176 [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://www.infolib.sk/sk/spolok-slovenskych-knihovnikov-kniznic/infos-2015/zbornik-infos-2015.html>.
- HOROVÁ, Iva a Filip ŠÍR. Zachraňme naše zvukové dědictví aneb co můžeme nabídnout našim uživatelům? *Knihovny současnosti: 8.–10. září 2015, Olomouc*. [online], 2015, s. 189–196 [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://www.sdruk.cz/sdruk/konference-knihovny-soucasnosti/2015/clanek/sbornik/>.
- HOROVÁ, Iva, Veronika MORAVČÍKOVÁ a Filip ŠÍR. Zvukové dokumenty nejen v paměťových instancích – náš společný problém. *IT Lib 2015*. [online], 2015, č. 4. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: http://itlib.cvtisr.sk/buxus/docs/13_zvukove%20dokumenty.pdf.
- KAŠPÁRKOVÁ, Veronika. Novinky v Moravské zemské knihovně. *Duha. Informace o knihách a knihovnách z Moravy*. 2015, roč. 29(4), s. 73. ISSN 0862-1985.
- KRATOCHVÍLOVÁ, Monika. Vizitkou úspěšné obce bývá i dobrá knihovna. *Moderní obec*. 2015, roč. 21(9), s. 38. ISSN 1211-0507.
- KRATOCHVÍLOVÁ, Monika. Tři pilíře úspěšné metodické práce. Výzvy a možnosti regionálních funkcí knihoven. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. 2015, roč. 67(9), s. 303–307. ISSN 0011-2321.
- KUBÍČEK, Tomáš. Virtuální národní fonotéka – zvukové záznamy jako národní kulturní dědictví. Virtual National Phonothèque – Sound Recordings as a National Cultural Heritage. 5. Kolokvium knižnično-informačních expertů krajín V4+. In: *Zborník príspevkov z 5. Kolokvia knižnično-informačných expertov krajín V4+, ktoré sa konalo 8.–9. júna 2015 v Bratislave – 5th Colloquium of Library and Information Experts of the V4+ Countries. proceedings of the 5th Colloquium of Library and Information Experts of the V4+ Countries, held on June 8–9, 2015 in Bratislava*. Banská Bystrica: Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici, 2015, s. 63–73. ISBN 978-80-89388-61-5.
- MACHOVÁ, Jitka. J. A. Komenský v labyrintu MZK – nová komeniana v historickém fondu. *Duha. Informace o knihách a knihovnách z Moravy*. 2015, roč. 29(4), s. 45–47. ISSN 0862-1985.
- MACHOVÁ, Jitka. Vzácné exempláře spisů J. A. Komenského v Moravské zemské knihovně v Brně. In: *Bibliotheca Antiqua 2015: Sborník z 24. konference 4.–5. listopadu 2015 Olomouc*. Olomouc: Vědecká knihovna v Olomouci; Sdružení knihoven ČR, 2015, s. 53–59. ISBN 978-80-7053-309-3 (Vědecká knihovna v Olomouci), 978-80-86249-74-2 (Sdružení knihoven České republiky).
- MARÁZ, Karel. Rok 1915 v českém a moravském cukrovarnictví. *Listy cukrovarnické a řepařské*. 2015, roč. 131(9–10 září–říjen), s. 316–318. ISSN 1210-3306.
- PAVELKOVÁ, Jindra. Pronikání tištěných liturgických knih do rajhradské klášterní knihovny. In: *Opera romanica 16*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2015, s. 222–228. ISBN 978-80-7394-542-8.
- PAVELKOVÁ, Jindra. Knihovna cisterciáckého kláštera na Velehradě a její obsahová skladba. *Studia Bibliographica Posoniensia*. 2015, s. 46–53. ISSN 1337-0723, ISBN 978-80-89303-47-2.
- PAVELKOVÁ, Jindra. Knihovny ze zrušených klášterů cisterciáček na Starém Brně a v Předklášteří. *Knihy 2015: Zborník o problémoch a dejinách knižnej kultury*. 2015, s. 256–266. ISSN 1336-5436, ISBN 978-80-8149-056-9.
- PAVELKOVÁ, Jindra. Knihy uložené v oddílu práva v rajhradské klášterní knihovně. In: *Bibliotheca Antiqua 2015: Sborník z 24. konference 4.–5. listopadu 2015 Olomouc*. Olomouc: Vědecká knihovna v Olomouci; Sdružení knihoven ČR, 2015, s. 41–45. ISBN 978-80-7053-309-3 (Vědecká knihovna v Olomouci), 978-80-86249-74-2 (Sdružení knihoven České republiky).

- PAVELKOVÁ, Jindra. Vliv pečetnictví na supralibros a exlibris moravských klášterů. *Sborník Národního muzea v Praze*. 2015, roč. 60(1–2), s. 5–9. ISSN 0036-5351.
- STUDENÍKOVÁ, Štěpánka. Miloslav Ištvan. *Duha. Informace o knihách a knihovnách z Moravy*. 2015, roč. 29(3), s. 93. ISSN 0862-1985.
- ŠÍR, Filip. Research on the Production of Czech Sound Recordings to 1946 Focusing on the Gramophone Company ESTA. *Journal of the International Association of Sound and Audiovisual Archives IASA* 2015 [online]. 2015, č. 45 [cit. 2016-03-12]. ISSN 1021-562X. Dostupné z: http://www.iasa-web.org/system/files/iasa_journal_45_all.pdf.
- ŠÍR, Filip. Terénními projekty k Virtuální národní fonotéce. *Inflow* [online]. 2015 [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://www.inflow.cz/terennimi-projekty-k-virtualni-narodni-fonotece>.
- ŠÍR, Filip. Virtuální národní fonotéka aneb starý zvuk nerezaví. *Duha. Informace o knihách a knihovnách z Moravy* [online]. 2015, roč. 29(2) [cit. 2016-03-12]. ISSN 1804-4255. Dostupné z: <http://duha.mzk.cz/clanky/virtualni-narodni-fonoteka-aneb-stary-zvuk-nerezavi>.
- ŠKOP, Michal a Helena VŘESKÁ. Studijní cesta SDRUK po švýcarských knihovnách. *Duha. Informace o knihách a knihovnách z Moravy* [online]. 2015, roč. 29(2) [cit. 2016-03-12]. ISSN 1804-4255. Dostupné z: <http://duha.mzk.cz/blog/studijni-cesta-sdruk-po-svycarskych-knihovnach>.
- ŽABIČKA, Petr, Petra ŽABIČKOVÁ a Bohdana STOKLASOVÁ. Centrální portál knihoven – začínáme. *INFORUM 2015. 21. ročník konference o profesionálních informačních zdrojích Praha, 26.–27. 5. 2015* [online]. 2015 [cit. 2016-03-12]. ISSN 1801-2213. Dostupné z: <http://www.inforum.cz/pdf/2015/zabicka-petr.pdf>.
- ŽABIČKOVÁ, Petra a Michal MERTA. Portál knihovny.cz stručně a jednoduše. *Duha. Informace o knihách a knihovnách z Moravy* [online]. 2015, roč. 29(4) [cit. 2016-03-12]. ISSN 1804-4255. Dostupné z: <http://duha.mzk.cz/clanky/portal-knihovnycz-strucne-jednoduse>.
- ŽVÁTOROVÁ, Veronika. Novinky v Moravské zemské knihovně. *Duha. Informace o knihách a knihovnách z Moravy*. 2015, roč. 29(1), s. 81. ISSN 0862-1985.

Vystoupení na konferencích

- DAMBORSKÁ, Lenka a Michal INDRÁK. Zkušenosti s digitalizací v MZK Brno, digitální knihovna Kramerius. In: *Mezinárodní konference DIGI 2015 – Využití digitálních technologií v památkové péči: 26.–27. 11. 2015, Praha*.
- DAMBORSKÁ, Lenka. Kramerius do kapsy? In: *Celostátní knihovnická konference Elektronické služby knihoven III: 12.–13. 5. 2015, Zlín*.
- DUFKA, Jiří. Old Maps in Moravian Library. In: *Meeting of the International Society of Curators of Early Maps (ISCHEM) – ICHC 2015: 11. 7. 2015, Antverpy*.
- DUFKA, Jiří. Staré mapy.cz a další výsledky projektu TEMAP. In: *Kartografické zdroje jako kulturní dědictví, ČÚZK: 12. 5. 2015, Praha*.
- FOLTÝN, Tomáš, Martin LHOTÁK a Petr ŽABIČKA. Cesta k agregaci digitálního obsahu českých knihoven. In: *Národní agregátor ve světě eCulture: 14. 7. 2015, Praha*.
- GLOMBOVÁ, Hana. Hrad Helfštýn v druhé polovině 20. století. In: *Dějiny staveb 2015: 20.–23. 3. 2015, Nečtiny*.
- GRÓS, Jakub, Helena NOVOTNÁ a Filip ŠÍR. Zvukové dokumenty v paměťových institucích – první výsledky průzkumu zaměřeného na archivy, knihovny a muzea v České republice. In: *16. konference Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě 2015: 2.–3. 12. 2015, Praha*.
- HEILANDOVÁ, Lucie. Grafická výzdoba právních tisků ve fondu rajhradské klášterní knihovny. In: *Bibliotheca Antiqua : 4.–5. 11. 2015, Olomouc*.
- HOROVÁ, Iva a Filip ŠÍR. Informace o Virtuální národní fonotéce a průzkumech v Jihočeském kraji. In: *Seminář pro veřejné knihovny v Jihočeském kraji: 9. 11. 2015, České Budějovice*.
- HOROVÁ, Iva a Filip ŠÍR. Kulturní dědictví ČR na zvukových nosičích: hrozby a příležitosti v 21. století. In: *Infos 2015: 39. mezinárodní informatické sympóziium: 14.–17. 4. 2015, Stará Lesná*.
- HOROVÁ, Iva a Filip ŠÍR. Odborné přednášky z problematiky zvukových dokumentů. In: *Pracovní skupina pro ochranu, digitalizaci a zpřístupňování zvukových dokumentů. 3× ročně. 2015*.

- HOROVÁ, Iva a Filip ŠÍR. Problematika zvukových dokumentů a informace o mezinárodní konferenci IASA 2015 v Paříži. In: *Výroční konference ČNS IAML a Hudební seminář: 21.–22. 10. 2015, Plzeň.*
- HOROVÁ, Iva a Filip ŠÍR. Virtuální národní fonotéka – jeden portál, dvě země, společné řešení. In: *Konferencia PRAMENE SLOVENSKEJ HUDBY V.: 22.–23. 9. 2015, Levoča.*
- HOROVÁ, Iva a Filip ŠÍR. Zachraňme naše zvukové dědictví aneb co můžeme nabídnout našim uživatelům? In: *Knihovny současnosti: 8.–10. 9. 2015, Olomouc.*
- HOROVÁ, Iva, Helena NOVOTNÁ a Filip ŠÍR. Terénními projekty k portálu pro zvukové dokumenty. zn. Spěchá. In: *Mezinárodní konference DIGI 2015 – Využití digitálních technologií v památkové péči: 26.–27. 11. 2015, Praha.*
- HOROVÁ, Iva, Petr ŽABIČKA a Filip ŠÍR. Virtuální národní fonotéka – Sektorový agregátor pro zvukové dokumenty ČR. In: *Seminář Národní agregátor ve světě eCulture: 14. 7. 2015, Praha.*
- HOROVÁ, Iva, Petr ŽABIČKA a Filip ŠÍR. Issues and Challenges of Audio Heritage Preservation in Czech Memory Institutions. In: *IASA, International Association of Sound and Audiovisual Archives (IASA) 46th Annual Conference: 27. 9. – 1. 10. 2015, Paříž.*
- HOROVÁ, Iva. K aktuálním otázkám národní fonotéky. In: *Hudební seminář „Muzikoterapie v knihovnách“: 28.–29. 4. 2015, Brno.*
- HOROVÁ, Iva. Koncepce ochrany, digitalizace a zpřístupňování zvukových dokumentů v paměťových institucích ČR. In: *16. konference Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě 2015: 2.–3. 12. 2015, Praha.*
- HOROVÁ, Iva. Koncepce ochrany, digitalizace a zpřístupňování zvukových dokumentů v ČR. In: *Jinonické informační pondělky: 30. 11. 2015, Praha.*
- HRUŠKA, Zdeněk. Presentace projektu LTP pilot. In: *Konference Elektronické služby knihoven III.: 12.–13. 5. 2015, Zlín.*
- HRUŠKA, Zdeněk. Presentace projektu LTP pilot. In: *LTP-workshop: 1. 12. 2015, Praha.*
- HRUŠKA, Zdeněk. Presentace projektu LTP pilot. In: *Seminář Digitalizace v krajských knihovnách IV.: 25.–26. 3. 2015, Brno.*
- INDRÁK, Michal a Filip ŠÍR. Co se stane, když se nic nestane, aneb platit budeme vždy. Záleží kolik. In: *16. konference Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě 2015: 2.–3. 12. 2015, Praha.*
- INDRÁK, Michal. Kramerius digital library update. In: *eod-Meeting: 7.–8. 5. 2015, Vídeň.*
- INDRÁK, Michal. Současný stav digitalizace v Moravské zemské knihovně a první rok udržitelnosti Národní digitální knihovny. In: *XIV. Seminář knihoven paměťových institucí Zlínského kraje: 10. 11. 2015, Zlín.*
- KUBÍČEK, Tomáš. L'évolution littéraire selon Tynjanov et Mukařovský au tournant des années 1920 and 1930. In: *Le formalisme russe cent ans après : interprétation, réception, perspectives. Colloque international, co-organisé par le CRAL (UMR 8566 EHESS/CNRS) et EUR'ORBEM (UMR 8224 Paris-Sorbonne/CNRS): 8.–10. 10. 2015, Paříž.*
- KUBÍČEK, Tomáš. Virtual National Phonotheque – Sound Recordings as a National Cultural Heritage. In: *5. KOLOKVIUM KNIŽNICHO-INFORMAČNÝCH EXPERTOV KRAJÍN V4+: 8.–9. 6. 2015, Bratislava.*
- LHOTÁK, Martin, Bohdana STOKLASOVÁ, Petra ŽABIČKOVÁ a Petr ŽABIČKA. Knihovny.cz – betaverze Centrálního portálu knihoven se představuje. In: *16. konference Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě 2015: 2.–3. 12. 2015, Praha.*
- MACHOVÁ, Jitka. Vzácné exempláře spisů J. A. Komenského v Moravské zemské knihovně v Brně. In: *Bibliotheca Antiqua: 4.–5. 11. 2015, Olomouc.*
- NOVOTNÁ, Eva a Petr ŽABIČKA. Zpřístupnění kartografických materiálů a další výsledky projektu TEMAP. In: *16. konference Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě 2015: 2.–3. 12. 2015, Praha.*
- PAVELKOVÁ, Jindra. Dějiny Rajhradu doby husitské. In: *Cyklus doprovodných akcí k výstavě Gladio verbi Dei. Písemnictví doby husitské ve fondech rajhradských a brněnských: 13. 5. 2015, Brno.*
- PAVELKOVÁ, Jindra. Knihovny ze zrušených klášterů cisterciáček na Starém Brně a v Předklášteří. In: *Zrod a cesty knihy: 5.–7. 5. 2015, Martin.*
- PAVELKOVÁ, Jindra. Knihy uložené v oddílu práva v rajhradské klášterní knihovně. In: *Bibliotheca Antiqua: 4.–5. 11. 2015, Olomouc.*

- PAVELKOVÁ, Jindra. Materiály k dějinám kladrubského kláštera ve fondu rajhradských benediktinů. In: *900 let kláštera v Kladrubech: 22.–23. 6. 2015, Kladruby*.
- PAVELKOVÁ, Jindra. Rajhradská historická knihovna v proměnách času. In: *Letní škola klasických studií: 27.–30. 6. 2015, Broumov*.
- PRACHAŘ, Tomáš. Online platby, registrace a prodlužování. In: *SUALEPH 2015: 18.–19. 11. 2015, Brno*.
- STOKLASOVÁ, Bohdana, Petr ŽABIČKA, Petra ŽABIČKOVÁ. Centrální portál knihoven: od počátků k pilotnímu provozu. In: *Knihovny současnosti: 8.–10. 9. 2015, Olomouc*.
- ŠÍR, Filip. Save a Sound aneb zvukové dokumenty v ČR. In: *KOKON – komunitní konference: 19. 5. 2015, Praha*.
- ŠÍR, Filip. Terénními projekty k portálu pro zvukové dokumenty. zn. Spěchá. In: *Konference Digitální technologie ve službách kulturních institucí (knihovny, muzea): 13. 10. 2015, Praha*.
- ŠÍR, Filip. Virtuální národní fonotéka. In: *Celostátní knihovnická konference Elektronické služby knihoven III: 12.–13. 5. 2015, Zlín*.
- ŽABIČKA, Petr a Petra ŽABIČKOVÁ. Centrální portál knihoven. In: *Roadshow CPK: podzim 2015, Ostrava, Olomouc, Zlín, Brno*.
- ŽABIČKA, Petr. Centrální portál knihoven – pilotní projekt. In: *Celostátní knihovnická konference Elektronické služby knihoven III: 12.–13. 5. 2015, Zlín*.
- ŽABIČKA, Petr. Centrální portál knihoven – začínáme. In: *39. seminář knihovníků muzeí a galerií AMG: 2.–4. 9. 2015, Brno*.
- ŽABIČKA, Petr. Centrální portál knihoven – začínáme. In: *INFORUM 2015: 26.–27. 5. 2015, Praha*.
- ŽABIČKA, Petr. Developing Open Source Tools to Integrate and Present Diverse Cultural Heritage Data. In: *Digital Cultural Heritage: 28.–30. 10. 2015, Berlin*.
- ŽABIČKA, Petr. Google aplikace ve službách knihovny. In: *Knihovny současnosti: 8.–10. 9. 2015, Olomouc*.
- ŽABIČKA, Petr. Staré mapy.cz a další výsledky projektu TEMAP. In: *Kartografické zdroje jako kulturní dědictví, ČÚZK: 12. 3. 2015, Praha*.
- ŽABIČKOVÁ, Petra. Knihovny.cz – jak se zapojit. In: *Regionální funkce knihoven 2015: 18.–19. 11. 2015, Pardubice*.
- ŽABIČKOVÁ, Petra. Zapojení knihovny s Alephem do CPK. In: *SUALEPH 2015: 18.–19. 11. 2015, Brno*.

Vedení kvalifikačních prací

Prof. PhDr. Tomáš Kubíček, Ph.D.

Obhájené:

bakalářské práce

Podobová, Karolína: Odsun, česko-německé vztahy a postava Němce v současné české próze (Pdf UK)

diplomové práce

Procházková, Lucie: 60. léta v obraze literárních autobiografií (Pdf UK)

Šulcová, Andrea: Podoby české undergroundové scény (Pdf UK)

Řešené:

bakalářské práce

Kulhánková, Anna: Peklo Beneš (Pdf UK)

diplomové práce

Peteříková, Pavlína: Kateřina Tučková – Žitkovské bohyně (Pdf UK)

Zajíček, Jan: Narativní analýzy románu Jana Němce Dějiny Světla (Pdf UK)

Zemanová, Marie: Hudební inspirace v díle Milana Kundery (Pdf UK)

disertační práce

Faulerová, Lucie: Nespolehlivost ve fikčním vyprávění (FF UPOL)

Soukupová, Klára: Autobiografie v kontextu teorie pozicionality (FF UK)

Šinclová, Soňa: Postava Salome v proměně reprezentací (FF UPOL)

Pavlová, Olga: Fikční světy antiutopické literatury (FF UK)

PhDr. Iva Horová

Obhájené:

bakalářské práce

Novotná, Helena: Metodika průzkumu fondů paměťových institucí se zaměřením na zvukové dokumenty pro databázi Virtuální národní fonotéky (FF MU)

Ing. Petr Žabička

Obhájené:

bakalářské práce

Brenkus, Adam: Implementace knihovny OpenJPEG do image serveru IPIImage (FI MU)

diplomové práce

Křišpin, Jirí: Půjčování hraček a her v českých knihovnách: návrh metodiky (FF MU)

Mgr. Lucie Heilandová

Řešené:

bakalářské práce

Blažková, Hana: Knihy Bedřicha Sylva Taroucy ve fondu Moravské zemské knihovny (FF MU)

Členství v komisích

Ilona Bašistová

člen pracovní skupiny pro zpracování speciálních dokumentů při Národní knihovně ČR

Mgr. Radka Chlupová

člen pracovní skupiny pro zpracování seriálů při Národní knihovně ČR

PhDr. Veronika Kašpárková

člen skupiny pro koncepci knihoven, priorita 19 – marketing, komunikace

člen pracovní skupiny pro online platby a sdílení identit, CPK

prof. PhDr. Tomáš Kubíček, Ph.D.

člen European Narratology Network

člen hodnotícího panelu Grantové agentury České republiky

člen oborové rady doktorského studia Dějin novější české literatury FF JČU České Budějovice

člen oborové rady doktorského studia Teorie literatury ÚČL a LV FF UK Praha

člen Pražského lingvistického kroužku

člen redakce časopisu Bohemica Olomucensia

člen redakční rady časopisu Česká literatura <http://www.ucl.cas.cz/cs/ceslit/>

člen vědecké rady Filozofické fakulty JČU v Českých Budějovicích

externí spolupracovník Forschergruppe Narratologie <http://www.icn.uni-hamburg.de>, Universität Hamburg

předseda oborové rady doktorského studijního programu Teorie literatury FF UP Olomouc

spolupracovník Centre de Recherches sur les Arts et le Langage, L'École des hautes études en sciences sociales (EHESS) <http://cral.ehess.fr/index.php?/equip/882-litteratures-et-textes>

vedoucí ediční rady edice Knihovna možných světů nakl. Academia www.academia.cz/edice/mozne-svety.html

člen Ústřední knihovnické rady

člen rady CPK

člen Rady Národní knihovny ČR

člen komise pro podporu překladu české literatury

PhDr. Martina Machátová
zástupce pro PATLIB centrum za MZK

Mgr. Jitka Machová
člen pracovní skupiny pro historické fondy při Národní knihovně ČR

Mgr. Josef Mikulášek
člen pracovní skupiny pro věcný popis při Národní knihovně ČR

PhDr. Jindra Pavelková
člen pracovní skupiny pro historické fondy při Národní knihovně ČR

Anna Sládková
člen pracovní skupiny pro zpracování speciálních dokumentů při Národní knihovně ČR

PhDr. Štěpánka Studeníková
člen pracovní skupiny pro ochranu, digitalizaci a zpřístupňování zvukových dokumentů (Virtuální národní fonotéka)

Filip Štír, DiS.
Discography Committee v International Association of Sound and Audiovisual Archives, předseda

Mgr. Michal Škop
člen pracovní skupiny pro informační zdroje, CPK
člen skupiny pro koncepci knihoven, priorita 19 – marketing, komunikace

Mgr. Eva Tauwinklová
člen komise VISK 5
člen pracovní skupiny pro jmenné zpracování knih při Národní knihovně ČR
člen pracovní skupiny pro zpracování speciálních dokumentů při Národní knihovně ČR

Mgr. et Mgr. Jana Velebová
člen pracovní skupiny pro zpracování speciálních dokumentů při Národní knihovně ČR

Ing. Petr Žabička
člen komise VISK 7
člen komise VISK 8
člen vědecké rady Národní knihovny ČR
člen pracovní skupiny digitalizace při Ministerstvu kultury ČR

